

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra aplikované ekonomie a ekonomiky

Bakalářská práce

Projektová podpora regionálního rozvoje

Vypracovala: Pavla Šádková

Vedoucí práce: doc. Dr. Ing. Dagmar Škodová Parmová

České Budějovice 2022

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta
Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Pavla ŠÁDKOVÁ**
Osobní číslo: **E19644**
Studijní program: **B0413P050011 Management regionálního rozvoje**
Studijní obor:
Téma práce: **Projektová podpora regionálního rozvoje**
Zadávací katedra: **Katedra aplikované ekonomie a ekonomiky**

Zásady pro vypracování

Rámcová osnova:

1. Úvod.

2. Přehled literatury

Historie regionálního rozvoje a vymezení pojmů. Charakteristika regionálního rozvoje v EU a v ČR.

Rozpočty a rozpočtový proces obcí. Možnosti financování regionálního rozvoje.

3. Cíle a metodika práce

Cílem práce bude zhodnotit vhodné formy a nástroje regionálního rozvoje v ČR. Metodický aparát: Analýza vlivů působících na regionální rozvoj. Financování aktivit spojených s regionálním rozvojem. Volba konkrétních nástrojů, analýza těchto nástrojů stran objemu finančních prostředků, cílů a výstupů. Statistická analýza a predikce vývoje.

4. Výsledky a diskuse

5. Závěry

Rozsah pracovní zprávy: **50**
Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

Křivánek, M.: Dynamické vedení a řízení projektů. Systémovým myšlením k úspěšným projektům. Praha: Grada 2019. ISBN 978-80-271-0408-6
Doležal, J.: Projektový management: komplexně, prakticky a podle světových standardů. Praha: Grada Publishing, 2016. Expert. ISBN 978-80-247-5620-2.
Škodová Parmová, D., Dvořáková Lišková, Z. Ed.: Regions in Context. 1st ed. České Budějovice: EF JU 2019. 195 p. ISBN 987-80-7394-759-0
Pavlík, M. a kol.: Podpora lokální ekonomiky – využití skrytých potenciálů v regionech. Wolters Kluwer 2016. 288 s. ISBN 978-80-7552-390-7
Krbová, J.: Moderní management ve veřejné správě. Nové, inovativní a kreativní přístupy v managementu veřejné správy: Výzvy a možnosti. Wolters Kluwer 2018. 144 s. ISBN 978-80-7552-744-8

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Dr. Ing. Dagmar Škodová Parmová**
Katedra aplikované ekonomie a ekonomiky

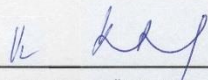
Datum zadání bakalářské práce: 20. února 2021
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2022

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Ekonomická fakulta
Akademický rok 2020/2021
ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(projekt, umělecké dílo, umělecká výroba)

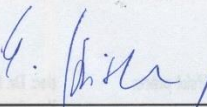
Katedra: Katedra aplikované ekonomie a řízení
Téma práce: Právní aspekty podnikání v zahraničí
Studijní obor: 5611K/00011 Management logistického provozu
Jméno a příjmení: Lada ŠKODOVÁ
E-mail: ESKODOVA@JCU.CZ

Zásady pro vypracování

Práce musí být vypracována v souladu s následujícími zásadami:
1. Úvod
2. Hlavní část
3. Závěr
Práce musí být vypracována v souladu s následujícími zásadami:
1. Úvod
2. Hlavní část
3. Závěr
Práce musí být vypracována v souladu s následujícími zásadami:
1. Úvod
2. Hlavní část
3. Závěr
Práce musí být vypracována v souladu s následujícími zásadami:
1. Úvod
2. Hlavní část
3. Závěr

doc. Dr. Ing. Dagmar Škodová Parmová
děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 2931
378 01 České Budějovice

prof. Ing. Eva Kislingerová, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 22. února 2021

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 15. 4. 2022

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych tímto poděkovala své vedoucí bakalářské práce paní doc. Dr. Ing. Dagmar Škodové Parmové za návrh tématu práce, čas, cenné připomínky a trpělivost během zpracovávání této práce.

ÚVOD	5
1 CÍL A METODIKA	6
1.1 Cíl práce.....	6
1.2 Metodika práce	7
2 REGION, REGIONÁLNÍ POLITIKA A ROZVOJ	8
2.1 Region	8
2.2 Regionální politika	9
2.2.1 Počátky regionální politiky	10
2.2.2 Dvojí pojetí regionální politiky	10
2.3 Obecné cíle a nástroje regionální politiky	11
2.3.1 Makroekonomické nástroje	12
2.3.2 Mikroekonomické nástroje	12
2.4 Definice regionálního rozvoje	13
3 REGIONÁLNÍ POLITIKA EU	15
3.1 Strategie Evropa 2020.....	15
3.1.1 Cíle a priority strategie Evropa 2020	15
3.2 Cíle evropské regionální politiky 2021+	17
4 REGIONÁLNÍ POLITIKA ČESKÉ REPUBLIKY	18
4.1 Vývoj regionální politiky v České republice	18
4.2 Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020	18
4.2.1 Cíle regionální politiky pro období 2014-2020	19
4.3 Agenda 2030 a strategický rámec ČR 2030	21
4.4 Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+	22

5	INDIKÁTORY REGIONÁLNÍHO ROZVOJE	24
5.1	Typologie indikátorů.....	24
5.1.1	Výstupové indikátory	24
5.1.2	Výsledkové indikátory	24
5.1.3	Kontextové indikátory	25
5.2	Národní číselník indikátorů 2014-2020	25
5.3	Požadavky na funkční indikátory	25
6	ROZPOČET A ROZPOČTOVÝ PROCES OBCÍ	27
6.1	Rozpočet obce	27
6.2	Příjmy obecních rozpočtů	28
6.2.1	Daňové příjmy	28
6.2.2	Nedaňové příjmy	29
6.2.3	Dotace a transfery	29
6.2.4	Kapitálové příjmy	29
6.3	Výdaje obecních rozpočtů.....	29
6.3.1	Podle ekonomického hlediska.....	30
6.3.2	Podle hlediska rozpočtové skladby	30
6.3.3	Podle odvětvového třídění.....	30
6.3.4	Podle hlediska rozpočtového plánování.....	30
6.4	Rozpočtový proces.....	31
7	NÁSTROJE PODPORY REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR.....	32
7.1	Legislativní a strategické nástroje	32
7.1.1	Zákon č. 248/2000 Sb. Zákon o podpoře regionálního rozvoje.....	33
7.1.2	Strategie regionálního rozvoje ČR	33
7.2	Institucionální nástroje	34
7.3	Finanční nástroje	34
7.3.1	Strukturální fondy	35
7.3.2	Fond soudružnosti (FS).....	35
7.3.3	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV)	36

7.3.4	Evropský námořní a rybářský fond (ENRF)	36
8	PROGRAMOVÁ OBDOBÍ V LETECH 2004–2020	37
8.1	Programové období 2004-2006.....	37
8.1.1	Cíle programového období 2004-2006	37
8.1.2	Operační programy 2004-2006	38
8.1.3	Iniciativy Společenství	42
8.1.4	Financování v programovém období 2004-2006	42
8.2	Programové období 2007-2013.....	44
8.2.1	Cíle programového období 2007-2013	44
8.2.2	Cíl – Konvergence	45
8.2.3	Cíl – Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	51
8.2.4	Cíl – Evropská územní spolupráce	52
8.2.5	Financování v programovém období 2007–2013.....	53
8.3	Programové období 2014-2020.....	55
8.3.1	Cíle programového období 2014-2020	55
8.3.2	Cíl – Investice pro růst a zaměstnanost.....	57
8.3.3	Cíl – Evropská územní spolupráce	62
8.3.4	Financování v programovém období 2014-2020	63
9	INDIKÁTORY SLEDOVÁNÍ REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR.....	65
9.1	Programové období 2007-2013.....	65
9.2	Programové období 2014-2020.....	66
9.2.1	Indikátory pro sledování regionálních rozdílů	66
9.2.2	Indikátory pro sledování vývoje státem podporovaných regionů.....	67
9.2.3	Plnění indikátorů v programovém období 2014-2020	67
10	DOPADY ESI FONDŮ NA ČR A REGIONY	70
10.1	Vliv fondů EU na výši HDP ČR v 2006–2015	70
10.2	Regionální dopady fondů EU v ČR 2007–2023	70
10.2.1	Dodatečný růst HDP na regionální úrovni ČR	70
10.2.2	Dodatečná zaměstnanost dle regionů soudružnosti a na národní úrovni.....	71
10.2.3	Vývoj kumulativního multiplikátoru na regionální úrovni	72

10.3	Podíl fondů EU na celkových výdajích	73
10.4	Podíl fondů EU na oblastech výdajů	74
11	NÁVRHOVÁ ČÁST	76
	ZÁVĚR.....	80
	SUMMARY AND KEYWORDS	81
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	82
	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	88
	ZKRATKY.....	90

Úvod

Regionální politika je součástí vládní politiky již od společenských změn proběhlých v roce 1989, i když zpočátku tato politika reagovala pouze na jednorázové regionální disparity vzniklé díky transformaci české ekonomiky. Regionální politika získala na větší významnosti spolu se vstupem České republiky do Evropské unie a zapojení se do evropských struktur v roce 2004. V souvislosti se vstupem do Evropské unie musela Česká republika projít mnoha změnami. Vzhledem k tomu, že regionální rozvoj je jednou z hlavních priorit Evropské unie, byla reforma regionální politiky, veřejné správy a změna přístupu k regionální politice více než žádoucí.

Regionální politika je zastřešujícím pojmem pro celý soubor programů, procesů a přístupů, jejichž vhodný výběr a následná realizace mají za úkol zajištění vyrovnaného a udržitelného rozvoje regionů. Rozvoj regionů je zaměřen na zvýšení jejich potenciálu v ekonomické a enviromentální oblasti, zvyšování konkurenceschopnosti a odstraňování nežádoucích disparit, avšak při zachování a akceptace specifika daného regionu. Pro zvolení vhodné formy a přístupu k regionálnímu rozvoji konkrétního regionu napomáhá úspěšná implementace rozvojových strategických dokumentů, které jsou v souladu se strategiemi a cíli na národní i nadnárodní úrovni. Klíčovým prvkem této implementace je i vhodné provázání se strategickým plánováním a rozpočtováním pro zajištění dostatečných finančních prostředků pro plánované aktivity.

Bakalářská práce je zaměřena na analýzu vhodných forem a nástrojů regionálního rozvoje v České republice v letech 2004-2020. Hlavním cílem je posouzení vlivu intervencí ze strukturálních fondů Evropské unie na rozvoji ČR a dopadu financování těchto aktivit na národní zdroje ČR i samosprávných celků. Vedlejším cílem bylo provedení analýzy těchto programovacích období z pohledu cílů, operačních programů, priorit, počtu projektů a alokací finančních prostředků ze strukturálních fondů EU.

1 Cíl a metodika

1.1 Cíl práce

Bakalářská práce je zaměřena na projektovou podporu regionálního rozvoje a má za cíl analýzu a zhodnocení používaných nástrojů a forem regionálního rozvoje. Práce zároveň dokumentuje i nástroje používané samosprávnými celky v ČR, a to jak z hlediska legislativního, institucionálního, tak i z hlediska objemu finančních prostředků a cílů. Na základě zjištěných informací a výsledků budou na závěr navrženy možné predikce vývoje do budoucna.

K naplnění hlavního cíle jsou definovány i dílčí cíle:

- Dílčí cíl č. 1: provedení analýzy programovacích období v letech 2004–2020;
- Dílčí cíl č. 2: provedení analýzy nástrojů regionálního rozvoje;
- Dílčí cíl č. 3: provedení analýzy a syntézy finančních dopadů podpory regionálního rozvoje na rozpočty samosprávných celků;
- Dílčí cíl č. 4: provedení analýzy a syntézy indikátorů regionálního rozvoje a zhodnocení funkčnosti.

Pro bakalářskou práci jsou stanoveny hypotézy a výzkumné otázky. Cílem je nalézt odpověď a vhodné vysvětlení:

Výzkumné otázky:

1. Jaké formy regionálního rozvoje jsou používány?
2. Jaké formy regionálního rozvoje jsou vhodné?

Hypotézy:

Hypotéza č. 1: Financování rozvojových aktivit v regionálním rozvoji je paritně rozděleno mezi EU zdroje a národní zdroje.

Hypotéza č. 2: Zdroje jsou efektivně využívány a dochází k pozitivnímu vývoji regionálního rozvoje v ČR.

V závěru práce budou na základě provedených analýz a syntéz hypotézy vyhodnoceny.

1.2 Metodika práce

Bakalářská práce je rozdělena na dvě hlavní části – teoretickou a praktickou. Teoretická část je literární rešerší, čerpající informace ze sekundárních zdrojů, zejména pak z odborné literatury týkající se dané problematiky a témat, jako je Evropská unie, regionální rozvoj, regionální politika, programová období od roku 2004. Pro získání informací jsou využity i veřejně dostupné materiály vydávané Evropskou unií, Ministerstvem pro místní rozvoj, Ministerstvem financí apod. Takto získané informace jsou následně analyzovány, pomocí syntézy vyselektovány a v teoretické části bakalářské práce jsou shrnuty nejdůležitější zjištění. Seznam literatury a ostatních použitých zdrojů je uveden na samotném konci bakalářské práce.

Vlastní část práce, praktická, spočívala ve sběru sekundárních dat týkající se problematiky programových období regionálního rozvoje v letech 2004-2020. Pro tento účel byly využity sekundární zdroje, a to zejména webové stránky DotaceEU.cz – Zastřešující portál Evropských strukturálních a investičních fondů v ČR, Ministerstva pro místní rozvoj a Monitor státní pokladny. Na základě zjištěných informací byla provedena analýza a syntéza jednotlivých programovacích období, a to konkrétně dle:

- Rozdělení do programovacích období;
- Počtu operačních programů;
- Počtu projektů;
- Zaměření projektů;
- Objemu poskytnutých finančních prostředků;
- Dopadu finančních prostředků do rozpočtů samosprávných celků;
- Výsledných efektů dle identifikátorů a jejich naplnění;
- Statistické vyhodnocení četnosti, objemu, poměru.

2 Region, regionální politika a rozvoj

V každém státě můžeme nalézt značné regionální rozdíly, na jedné straně stojí prosperující regiony, na druhé straně regiony s problémy, jako jsou např. nízká ekonomická výkonnost, vysoká nezaměstnanost apod. Existence příliš velkých rozdílů mezi jednotlivými regiony brání celkovému rozvoji celého území a může vyvolat i závažné konflikty, např. v sociální oblasti.

Vhodně zvolená forma regionální politiky má významný vliv nejen na obyvatelstvo dotčených regionů. Tato skutečnost je evidentní například u venkovských obcí. Nově vybudovaná či rekonstruovaná infrastruktura poskytuje zázemí nejen občanům, ale má vliv i na obyvatele spádových či sousedních obcí. Obce by bez přímé podpory ve formě dotace, která představuje významný příspěvek do rozpočtu obce, nebyly schopné takovou infrastrukturu vybudovat. Podpořené obce, ve srovnání s obcí, kde k takovému rozvoji nedošlo, dosahují vyšší dynamiky socioekonomického rozvoje. Tento rozvoj se pak následně odráží např. v nárůstu počtu obyvatel a zvýšení atraktivity života na venkově. (Pělucha, 2019)

2.1 Region

Pojem region je používán již dlouhou dobu, avšak všeobecně přijatá definice termínu region neexistuje. Nejjednodušší a nejobecnější definování pojmu region je na základě geografického hlediska, kdy se regionem rozumí rozdělení zemského povrchu na určité části vznikající diferenciací krajinné sféry. (Mates & Wokoun, 2001)

Další možný příklad definice regionu můžeme nalézt v zákoně č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů. Zde je region definován jako územní celek vymezený územními obvody krajů a obcí, jehož rozvoj může být podporován podle tohoto zákona.

„V literatuře se můžeme setkat s celou řadou snah o typologizaci regionů podle nejrůznějších kritérií. Většina z nich se při tom snaží kombinovat tři aspekty: různá pojetí či koncepce prostoru (území), velikost a věcný obsah.“ (Wokoun et al., 2008)

Vhodnost a správnost obsahu definice „region“ se vždy odvíjí od účelu, pro který je používána a z jakého úhlu je na ní nahlíženo. Zejména pod vlivem rozvoje ekonomie a regionalizace lze sledovat opouštění geografického vymezení regionu a posun

k speciálnímu pojetí regionů, jako např. plánovací a ekonomické pojetí regionů. Dochází tím tak k přesunu od přirozeného rozdělení k uměle vytvořenému druhu dělení. (Wokoun et al., 2011)

Tradiční geografické (deskriptivní) vymezování a definování regionů se podle Wokoun et al. (2011) děje na základě jejich struktur. Struktury regionů jsou důležitou vlastností. Na jejich základě, konkrétně stejnorodosti nebo rozdílnosti, rozlišujeme dva typy geografických regionů, a to homogenní a heterogenní regiony. Homogenní regiony se vyznačují stejnorodostí a podobností sledovaných znaků. Homogenní regiony jsou tak uplatňovány častěji ve fyzické geografii, např. při rozlišování zemědělských regionů. Naopak heterogenní (nodální, spádové, uzlové a funkční) regiony vycházejí z funkční jednotnosti, ale nesterodosti vlastností. Heterogenní regiony jsou tvořeny prostorovými jednotkami o různé velikosti, kdy centrum regionu představuje jedno či více jader, na které jsou dále navázány periferie. Tyto prostorové jednotky jsou zároveň na sobě závislé, jejich vzájemné vztahy, působení a intenzita jsou tak dalším kritériem pro spojení v jeden region

Mezi normativní regiony, vznikající na základě politického rozhodnutí, požadavků legislativy nebo exekutivy, patří mimo administrativně-správných jednotek také nejrůznější účelově vymezené územní celky. Tyto regiony se vymezují na základě společných strukturálních problémů. (Wokoun et al., 2008)

2.2 Regionální politika

Pro vymezení pojmu regionální politika neexistuje jen jedna přesná definice, pokud bychom přijali zjednodušený pohled na regionální politiku, pak je možné ji definovat jako soubor cílů a nástrojů vedoucí ke snižování rozdílů mezi regiony. (Mates & Wokoun, 2001)

Podle Wokoun et al. (2011) není v současné době jedna jediná definice ani možná, a to hlavně z důvodu, že je regionální politika vždy v úzké vazbě na celkovou hospodářskou politiku.

„Definování regionální politiky ve většině evropských zemí vychází z podpory rozvoje problémových regionů včetně snahy redukovat meziregionální diference. Souběžně s tímto pojetím cíleného snižování regionálních disparit je sledován cíl celostátní výkonnosti ve všech regionech státu včetně efektivnějších alokací regionálních

zdrojů tak, aby se maximalizovala efektivnost celého národního hospodářství.“ (Wokoun et al., 2008)

2.2.1 Počátky regionální politiky

Počátky regionální politiky nejsou z pohledu historie až tak vzdálené, i když regionální problémy existují odjakživa.

Vznik regionální politiky je zasazen do 30. let dvacátého století ve Velké Británii, a to v souvislosti s velkou hospodářskou krizí, která nejvíce zasáhla regiony s vysokým podílem tradičních průmyslových odvětví. Důsledkem krize bylo prohloubení ekonomických a sociálních rozdílů jednotlivých regionů v takové šíři, že bylo nutné na tyto změny reagovat. Výsledkem reakce byl, v roce 1934, vznik a přijetí prvního regionálně orientovaného dokumentu - „Zákona o speciálních územích“, který se zabíral právě těmito zasaženými regiony a řešením situace. Od této doby se tak regionální politika ve Velké Británii rozvíjela jako standardní nástroj pro rozvoj regionů. (Wokoun et al., 2008)

Další rozvoj regionální politiky spadá do období po 2. světové válce. Nejprve ve Francii, následně v Itálii. Toto období je pro obě země charakterizováno velkými regionálními rozdíly, konkrétně, ve Francii rozdíly mezi pařížským regionem a ostatním územím, v Itálii ekonomickou úrovní mezi severní a jižní polovinou země. Na přelomu padesátých a šedesátých let byla regionální politika již realizována ve většině západoevropských zemích. (Wokoun et al., 2008)

V České republice dochází k rozvoji regionální politiky po společenských změnách v roce 1989, jako reakce na přechod k tržní ekonomice, která zapříčinila značné rozdíly mezi jednotlivými regiony. Nicméně i během socialistické éry můžeme spatřovat některá opatření, která vedla ke snaze řešení regionálních rozdílů. (Wokoun et al., 2011)

2.2.2 Dvojí pojetí regionální politiky

S vývojem regionální politiky v čase souvisí i vývoj jejího pojetí. Do poloviny 70. let 20. století se uplatňovaná regionální politika označuje jako tradiční. Toto tradiční pojetí vychází z charakteristik, kdy oblasti, které jsou zájmem regionální politiky jsou vnímány jako stálé, regionální politikou se pouze reaguje a zaměřuje na rozvinutost či zaostalost regionu, která je v delším časovém horizontu neměnná. Institucionálním těžištěm pro regionální politiku je stát, centrum. Avšak toto pojetí začalo narážet na své

limity akceschopnosti, kdy nebylo schopno reflektovat a reagovat efektivně na změny a rychlost v proměnách regionálních problémů, které se začaly projevovat díky strukturálním změnám v ekonomice. Tradiční pojetí regionální politiky se tak stávalo nepružným a bylo třeba pozměnit přístupy v jednotlivých aspektech tak, aby se v nich projeví i pokračující změny ve společnosti a ekonomice. Proto dochází k proměně tradičního pojetí na současnou regionální politiku, kdy se přistupuje k přesunu kompetencí ve větší míře na regionální samosprávy, k přesunu kompetencí z centra na samotné regiony. Vzhledem k snižování významu národních hranic v rámci evropského společenství se pak kompetence přesouvají nejen na samosprávy, ale i na nadnárodní orgány, jako jsou např. euroregiony. Dochází tak celkově k opuštění centralizace a přesunu k internacionalizaci. Jednotlivé rozdílné aspekty ve dvojím pojetí regionální politiky jsou přehledně vyjádřeny v tabulce 1. (Ježek et al., 2014)

Tabulka 1. Dvojí pojetí regionální politiky

Aspekt	Tradiční regionální politika	Současná regionální politika
Regiony	Geograficky relativně stálé problémové regiony	Geograficky relativně rychle se měnící problémové regiony
Problémy	Rozvinutost/zaostalost	Strukturální změny
Strategie	Regionální růst	Regionální inovace
Nástroje	Meziregionální přerozdělování	Mobilizace vnitřních zdrojů
Orientace na	Kapitál, suroviny, velké firmy	Informace, technologie, služby, malé a střední firmy
Organizační forma	Centralizace	Decentralizace

Zdroj: (Wokoun et al., 2011)

2.3 Obecné cíle a nástroje regionální politiky

Podle Wokoun et al., (2008) „*cíle regionální politiky vycházejí z identifikace hlavních regionálních problémů a z pojetí hospodářské politiky. Z cílů regionální politiky jsou pak zpravidla odvozovány nástroje regionální politiky. Nástroje regionální politiky jsou zpravidla zaměřeny na přitahování kapitálu a podnikatelských aktivit do regionu, stimulaci využití vnitřních rozvojových zdrojů, dosídlení či stabilizaci obyvatelstva v regionu.*“

Nástroje centrální regionální politiky můžeme rozdělit na 2 základní skupiny: makroekonomické a mikroekonomické.

2.3.1 Makroekonomické nástroje

Mezi makroekonomické nástroje řadíme fiskální politiku a monetární politiku, tyto politiky jsou součástí hospodářské politiky státu. Z těchto důvodů je použití makroekonomických nástrojů omezeno národohospodářskými cíli, jako je např. snižování inflace, vyrovnanost platební bilance atd. (Mates & Wokoun, 2001)

Fiskální politika působí na regionální politiku prostřednictvím přerozdělovacího mechanismu, představuje redistribuci jednak na straně daní a odvodů, zároveň i ve výdajích státního rozpočtu. Funguje tak jako přerozdělovací mechanismus, kdy v podporovaných regionech může například snížit sazby daní, podpořit rozvoj prostřednictvím sociálních programů, a naopak vysoce příjmové regiony přispívají do státního rozpočtu více. Podporu vybraného regionu může stát realizovat i jako odběratel, kdy využívá přednostně služby daného regionu.

Podstatou monetární politiky je ovlivňování množství peněz v ekonomice. Podporu regionů může tak provádět skrz zjednodušení přístupu k úvěrům a jiné finanční pomoci.

Dalším makroekonomickým nástrojem je protekcionismus, ovlivňování dovozů prostřednictvím limitů a cel. Smyslem takového opatření je zvýšení poptávky po domácí produkci. Nicméně, vzhledem k tomu, že takové opatření vyvolá podobnou reakci a odvetu diskriminovaného regionu, není to vhodný nástroj pro delší období. V průběhu takového období je vhodné získaný čas využít na změnu výrobního programu a rekvalifikaci pracovní síly. (Turečková, 2019)

2.3.2 Mikroekonomické nástroje

Mikroekonomické nástroje se zaměřují na konkrétní ekonomické subjekty. Cílem těchto nástrojů je ovlivnění rozhodnutí ekonomických subjektů týkající se jejich lokalizace, ať už lokalizace pracovních sil nebo lokalizace kapitálu. Mikroekonomické nástroje mají vždy podobu účelově poskytovaných finančních částek.

Nástroj pro realokaci pracovních sil, např. úhrada nákladů stěhování, byl využíván v tradičním pojetí regionální politiky. V současné době se přistupuje k použití tohoto nástroje jako nástroje pro rekvalifikaci pracovníku. Hlavním důvodem je vytvoření podmínek pro rovnoměrný rozvoj jednotlivých regionů a nedochází tak např. k nežádoucí podpoře emigrace pracovní síly z ostatních regionů.

Cílem nástroje realokace kapitálu je ovlivnit tvorbu nových pracovních příležitostí v regionu. Tohoto cíle lze dosáhnout buď stimulací nebo restrikcí. Stimulace může mít podobu subvencí a snížení daňových sazeb, u restrikcí je to naopak zvýšení daňových sazeb. (Turečková, 2019)

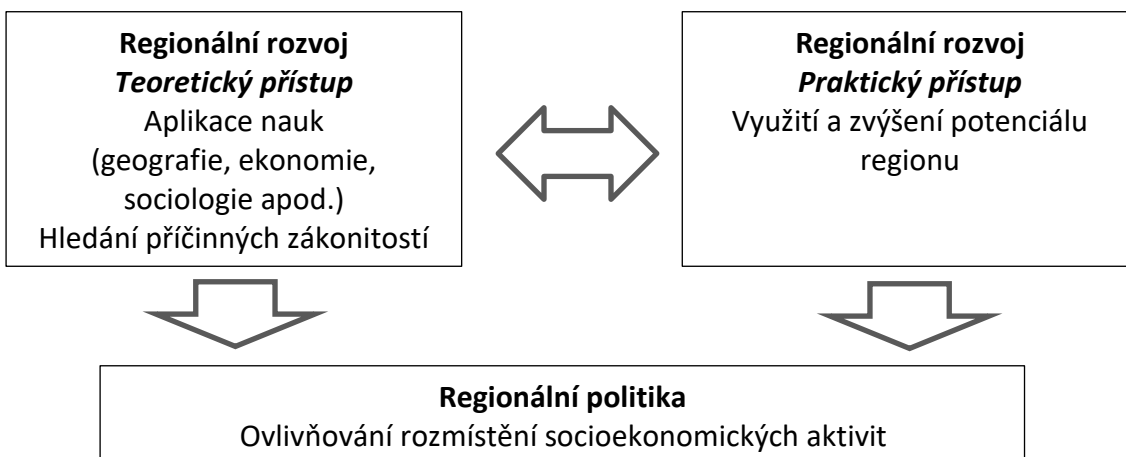
2.4 Definice regionálního rozvoje

„Pojmem regionální rozvoj rozumíme růst socioekonomického a environmentálního potenciálu a konkurenceschopnosti regionů vedoucí ke zvyšování životní úrovně a kvality života jejich obyvatel. V tomto ohledu jde o dynamický a vyvážený rozvoj regionální struktury příslušného územního celku a jeho částí (regionů, mikroregionů) a odstraňování, popřípadě zmírňování regionálních disparit.“ (Strategie regionálního rozvoje ČR 2007-2013, c2022)

Podle Sucháčka (2005) je regionální rozvoj popsán jako komplex procesů, které probíhají uvnitř regionu. Tyto procesy přispívají k pozitivním proměnám regionu, hlavně v ekonomických, sociální a environmentálních hlediscích.

Na regionální rozvoj lze nahlížet dvěma způsoby, praktickým a teoretickým (akademickým) chápáním regionálního rozvoje. Toto dvojí pojetí regionálního rozvoje a jejich vztah v souvislosti s regionální politikou graficky vyjadřuje obrázek 1.

Obrázek 1. Dvojí pojetí regionálního rozvoje v souvislosti s regionální politikou

Zdroj: (Turečková, 2019)

Praktický přístup odráží chápání a vnímání regionálního rozvoje z pozice jednotlivých aktérů veřejného života, jako např. samosprávy, soukromé společnosti, neakademické instituce. Podle praktického chápání je regionální rozvoj vnímán jako zvyšování potenciálu daného území. Na rozdíl od akademického přístupu, v kterém se prolínají aplikace nauk, zejména ekonomie, geografie a sociologie a jejich příčinné zákonitosti, procesy a vztahy. Akademické pojetí hledá nástroje a způsoby, které mohou zlepšit a zefektivnit regionální rozvoj. Tyto poznatky z akademického pojetí se tedy následně promítají do praktického pojetí. (Turečková, 2019)

3 Regionální politika EU

Politika hospodářské a sociální soudružnosti (také kohezní či regionální politika) je jedním z důležitých prvků společenství. Je založena na principu solidarity mezi státy Evropské unie, kdy bohatší státy přispívají na rozvoj chudších států a regionů.

Cílem kohezní politiky Evropské unie je snižování rozdílů mezi jednotlivými státy, regiony. Nerovnost jednotlivých rozdílů negativně ovlivňuje výkonnost celého společenství a jeho soudružnost, z tohoto důvodu se tato politika zaměřuje na zvyšování konkurenceschopnosti a zaměstnanosti, zajištění zvýšení životní úrovně nových členských států.

Obsah a zaměření regionální politiky se v jednotlivých programovacích obdobích liší, Evropská unie pro ně stanovuje specifické cíle a podmínky pro čerpání zdrojů z Evropské unie. (*Regionální politika, c2005-2022*)

3.1 Strategie Evropa 2020

Strategie Evropa 2020 pro období 2010–2020 nahradila Lisabonskou strategii, jejíž platnost v roce 2010 vypršela. Strategie Evropa 2020 zastřešuje celkovou hospodářskou strategii a navazuje na cíle Lisabonské strategie. Zároveň reflektuje i dopady finanční krize a recese, ke kterým došlo po roce 2007. Strategie Evropa 2020: Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění byla finálně schválena a podepsána 3. března 2010, v Bruselu. Cíle Strategie Evropa 2020 tvoří 3 priority – inteligentní růst založený na znalostech a inovacích, udržitelný růst s ekologičtější ekonomikou méně náročnou na zdroje a růst podporující začlenění. Cíle a priority této strategie jsou závazné pro všechny členské státy, nicméně konkrétní národní cíle si země měly možnost přizpůsobit s ohledem na hospodářská a sociální specifika příslušného státu. (*EVROPA 2020: Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, 2010*)

3.1.1 Cíle a priority strategie Evropa 2020

Strategie Evropa 2020 obsahuje tři hlavní priority:

1. Inteligentní růst: rozvíjet ekonomiku založenou na znalostech a inovacích.
2. Udržitelný růst: podporovat konkurenceschopnější a ekologičtější ekonomiku méně náročnou na zdroje.

3. Růst podporující začlenění: podporovat ekonomiku s vysokou zaměstnaností, jež se bude vyznačovat sociální a územní soudržností.

Pro podporu těchto priorit je stanoveno sedm závazných iniciativ:

1. „Inovace v Unii“ – zlepšení podmínek a přístupu k financování výzkumu a inovací, inovace se tak stanou cílem pro vytváření růstu a pracovních míst;
2. „Mládež v pohybu“ – posílení vzdělávání a možnosti uplatnění na trhu pro mladé lidi;
3. „Digitální program pro Evropu“ – rozvoj vysokorychlostního internetu;
4. „Evropa méně náročná na zdroje“ – podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku, větší využitelnost obnovitelných zdrojů;
5. „Průmyslová politika pro éru globalizace“ – zvýšení konkurenceschopnosti, podpora průmyslové základny, zlepšení podnikatelského prostředí;
6. „Program pro nové dovednosti a pracovní místa“ – celoživotní vzdělávání, podpora mobility pracovních sil;
7. „Evropská platforma pro boj proti chudobě“ – sociální a územní soudržnost, důstojný a aktivní život.

Součástí strategie je i stanovení 5 hlavních evropských cílů, finálně schválených Evropskou radou dne 17. června 2010. Podmínkou pro tyto cíle je schopnost jejich měřitelnosti a možnost jejich porovnávání. Na tomto základě byly vybrány následující cíle:

- 75 % zaměstnanosti obyvatelstva ve věku od 20 do 64 let;
- 3 % podíl HDP EU investovaného do výzkumu a vývoje;
- dosažení cílů „20-20-20“ v oblasti klimatu a energie, tedy snížení emisí skleníkových plynů o 20 % oproti úrovním roku 1990, zvýšení podílu energie z obnovitelných zdrojů v konečné spotřebě energie na 20 %; a posun ke zvýšení energetické účinnosti o 20 %;
- snížení podílu dětí, které předčasně ukončí školní docházku, pod hranici 10 % a dosažení terciární úrovně vzdělání nejméně u 40 % mladší generace;
- pokles počtu osob ohrožených chudobou o 20 milionů.

Tyto základní cíle byly stanoveny na celoevropském průměru. (*EVROPA 2020: Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění*, 2010)

3.2 Cíle evropské regionální politiky 2021+

Prioritou po roce 2021 zůstává podpora hospodářské, sociální a územní konvergence prostřednictvím udržitelné konkurenceschopnosti, výzkumu a inovací, digitální transformace a cílů Evropské zelené dohody. (*Politika soudržnosti 2021-2027*)

V návaznosti na zkušenosti z krize vzniklé na základě pandemického výskytu SARS-CoV-2 politika soudružnosti obsahuje nový mechanismus pro možnost vzniku dočasných opatření pro využití fondů jako reakce na neobvyklé okolnosti.

Vzhledem k již zmíněné pandemické krizi je součástí nové politiky i možnost dokončení projektů, které nebyly dokončeny v rámci programů minulého období 2014-2020.

Pro politiku 2021-2027 politika soudružnosti EU stanovila menší počet cílů:

1. Konkurenceschopnější a chytrá Evropa;
2. Ekologičtější Evropa, nízkouhlíkový přechod k čisté a nulové ekonomice;
3. Více propojená Evropa pomocí posílení mobility;
4. Sociálněji a inkluzivněji Evropa;
5. Evropa bližší občanům.

Další reakcí byl vznik nového fondu, v květnu 2020 na návrh Komise EU, pro obnovu Evropy po pandemické krizi – Fond obnovy „Next Generation EU“, který bude zakotven v dlouhodobém rozpočtu EU. Vznik fondu obnovy a dohoda o novém víceletém finančním rámci má napomoci evropské ekonomice. Ve formě grantů má být celkově rozděleno 390 miliard EUR a na půjčky má být připraveno 360 miliard EUR. Finanční prostředky z „Next Generation EU“ budou rozděleny do sedmi samostatných programů. Konkrétní návrh toho, kam peníze z fondu obnovy poputují, by měly členské státy rozhodnout do konce roku 2023. Finanční podpora bude trvat do roku 2026. (*Víceletý finanční rámec 2021–27, c2005-2022*)

4 Regionální politika České republiky

Regionální politika se zařadila mezi důležité vládní politiky a díky aktivizaci této politiky a používáním jejích nástrojů dochází k rozvoji území a k snižování regionálních rozdílů. Podle Postránecký (2010) „v průběhu devadesátých let většina opatření regionální politiky reagovala zpravidla jednorázově na nově vzniklé regionální disparity v důsledku transformace české ekonomiky, v první dekádě 21. století došlo v důsledku vnitřní i vnějších faktorů k poměrně rychlému vytvoření všech nezbytných pilířů systémového pojetí regionální politiky.“

4.1 Vývoj regionální politiky v České republice

V nedávné historii lze určit dva hlavní podněty pro vznik a aktivaci regionální politiky v České republice. Po roce 1990 došlo v důsledku transformace českého hospodářství na tržní ekonomiku k významnějším regionálním rozdílům a problémům, na které bylo třeba reagovat systematicky, proto bylo nezbytné vytvořit rámec pro naplňování kontinuální regionální politiky. Dalším takovým podnětem pro vznik regionální politiky byla i příprava a vstup státu do Evropské unie.

Zodpovědnost za regionální politiku na státní úrovni přechází na nově vzniklé Ministerstvo pro místní rozvoj, 1.1.1996. Dalším důležitým krokem pro budování standardní regionální politiky bylo přijetí Zásad regionální politiky ČR usnesením vlády ze dne 8. dubna 1998 č. 235. Dochází i k institucionálnímu zajištění regionální politiky na místní úrovni, kdy dochází ke vzniku krajů, které se tak staly střední úrovní pro regionální politiku. Česká republika je tak rozdělena na 14 krajů (NUTS III) a z nich jsou následně odvozeny regiony soudružnosti (NUTS II) v celkovém počtu 8 regionů.

V roce 2000 je regionální rozvoj upraven zákonem, zákonem č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, dochází tím tak k legislativní úpravě této oblasti. (Turečková, 2019)

4.2 Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020

Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020 byla základním koncepčním dokumentem v oblasti regionálního rozvoje pro toto období. Navazuje na předchozí strategii a zároveň je v tomto období kladen důraz na koordinační roli politiky, zohlednění

silných faktorů působících na regionální rozvoj, jako jsou např. demografické změny, oblast energetiky apod. Na rozdíl od předcházející strategie je více zaměřena na specifika funkčních území a jejich problémy, a to hlavně ve snaze nahlížení na komplexnost těchto problémů. (Postránecký, 2013)

Z důvodů specifika sídelní struktury České republiky byla strategie postavena na nové typologii území do tří základních typů – rozvojová, stabilizovaná a periferní území. Kromě této typologie, založené na socioekonomických ukazatelích a polohovém potenciálu, jsou ale vymezeny i státem podporované regiony. Podporované regiony ve svém vývoji významněji zaostávají za ostatními územními celky. Jedná se o hospodářsky problémové regiony a ostatní, které se dále člení na sociálně znevýhodněné oblasti a současné a bývalé vojenské újezdy. (Postránecký, 2013)

4.2.1 Cíle regionální politiky pro období 2014-2020

Další změnou v koncepci strategie bylo členění do prioritních oblastí místo standardního tematického členění dle tradičního sektorového pohledu. Tyto prioritní oblasti vycházely jak z konceptu udržitelného rozvoje, tak z návazností na evropské strategické dokumenty. Strategie vymezuje jak čtyři hlavní prioritní oblasti, tak i s nimi spojené cíle, které jsou vyobrazeny na obrázku 2.

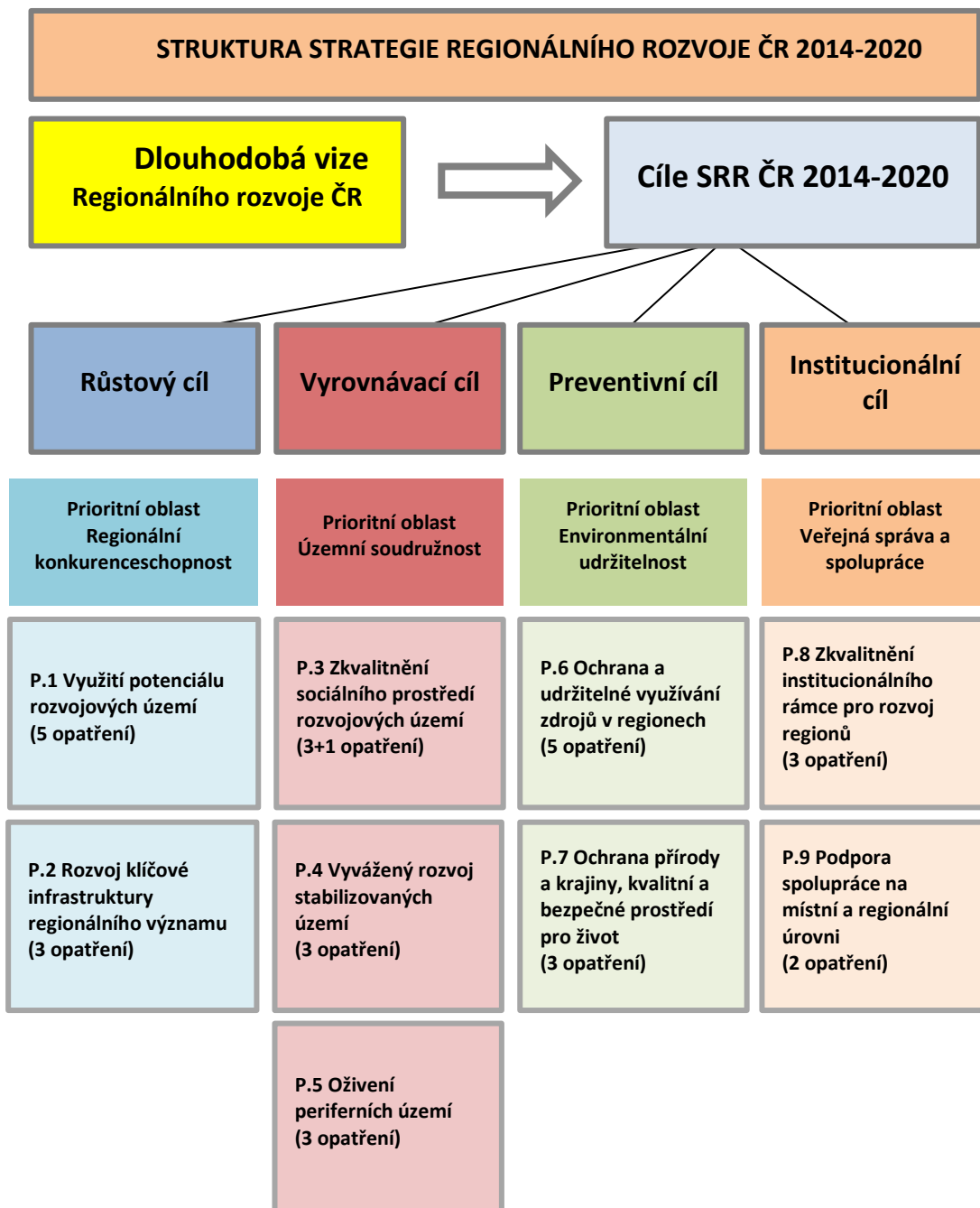
Růstový cíl – Prioritní oblast regionální konkurenceschopnost

Prioritní oblast regionální konkurenceschopnost, růstový cíl, je zaměřena na území s dostatečným potenciálem k realizaci cílů, pro které je hlavním tématem inovace, spolupráce podnikatelského sektoru s výzkumnými a vývojovými pracovišti, zvýšení kvality vysokoškolského vzdělávání, flexibility pracovního trhu a rozvoj klíčové infrastruktury nadregionálního významu. (*Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020*, 2013)

Vyrovňovací cíl – Prioritní oblast územní soudržnost

Prioritní oblast územní soudružnost má zmírňovat sociální disparity. Hlavním cílem je podpora celkového rozvoje, podpora integrace sociálně vyloučených a ohrožených skupin obyvatelstva, zlepšení propojenosti dopravy s regionálními centry, zlepšení infrastruktury veřejných služeb, podpora lokální ekonomiky. (*Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020*, 2013)

Obrázek 2. Cíle, prioritní oblasti a opatření Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020

Zdroj: (Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020, 2013), vlastní úprava

Preventivní cíl – Prioritní oblast enviromentální udržitelnost

Prioritní oblast enviromentální udržitelnosti se zaměřuje především na zlepšení životního prostředí, zejména se soustředí na odstraňování ekologických zátěží, omezování vlivu dopravy, udržitelné využívání zdrojů, podporu obnovitelných zdrojů, využívání moderních technologií ve vodním i odpadovém hospodářství. Cíl se zaměřuje

i na ochranu přírody a životního prostředí z hlediska živelných hrozeb či hrozeb způsobené lidskou činností. (*Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020*, 2013)

Institucionální cíl – Prioritní oblast veřejná správa a spolupráce

Prioritní oblast veřejná správa a spolupráce spočívá ve vytvoření lepší a kvalitnější legislativní i administrativní podpory pro naplňování realizace již zmiňovaných cílů. Spočívá zejména v novelizaci zákona o podpoře regionálního rozvoje, zlepšení kvality vzdělávání úředníků, lepší kooperace mezi jednotlivými stupni samosprávy, zavedení nových technologií a inovací ve veřejné správě, a to hlavně v oblastech týkající se e-governmentu, e-zdravotnictví, e-justice. Zároveň se jedná i o požadavek zvýšení kvality strategických dokumentů samosprávných celků reflektující i nadřazené dokumenty, jako jsou právě strategické dokumenty regionálního rozvoje. (*Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020*, 2013)

4.3 Agenda 2030 a strategický rámec ČR 2030

Strategický rámec ČR 2030 je dokumentem, který popisuje směr a podněty pro rozvoj České republiky v příštím desetiletí a navazuje na Agendu 2030 a Cílů udržitelného rozvoje.

Na základě jednotlivých cílů Agendy 2030 jsou vybrané ty cíle, které jsou relevantní pro podmínky ČR, a to zejména přechod na nízkouhlíkovou ekonomiku a rozvoj obnovitelných a decentralizovaných zdrojů energie, vyrovnaný regionální rozvoj, zlepšení kvality ovzduší, zmenšení genderové nerovnosti, podpora malých a středních podniků, vytvoření efektivního systému sociálního bydlení, ochrana klimatu a půdy, transfer znalostí mezi veřejným, soukromým sektorem a akademickou sférou.

Jednotlivá opatření byla rozdělena do následujících oblastí:

- Lidé a společnost;
- Hospodářský model;
- Odolné ekosystémy;
- Obce a regiony;
- Globální rozvoj;
- Dobré vládnutí.

Strategický rámec ČR 2030 je tak zastřešujícím strategickým dokumentem, který stanovuje cíle a principy pro vyvážený udržitelný rozvoj v ČR, zároveň zohledňuje

národní priority a cíle udržitelného rozvoje OSN. (*Strategický rámec Česká republika 2030, c2022*)

4.4 Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+

Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ navazuje na strategii v předchozím programovém období 2014-2020 a vychází ze Strategického rámce ČR 2030. Jejím cílem je posilování silných stránek regionů a jejich rozvojového potenciálu, díky čemuž bude posilována konkurenceschopnost a dojde k vyrovnávání rozdílů mezi regiony. Definuje témata, v kterých je vhodné využívat odlišné nástroje. (*Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+, 2019*)

Nová strategie upravila geografické vymezení území pro jednotlivá témata regionálního rozvoje, a to z důvodů, že stanovená témata se navzájem prolínají a nejsou tématem pouze pro jasně vymezené území. Zároveň ale platí, že každé území je součástí alespoň jednoho tématu. Výsledkem tohoto přístupu je rozdělení České republiky na 5 územních oblastí:

- Metropolitní území – Praha, Brno, Ostrava a jejich zázemí, včetně venkovského;
- Aglomerace – ostatní krajská města kromě metropolitních území a jejich zázemí včetně venkovského;
- Regionální centra a jejich venkovské zázemí – rozděleno na dvě kategorie:
 - o Regionální centra vyššího řádu;
 - o Regionální centra nižšího řádu.
- Strukturálně postižené kraje – Ústecký, Moravskoslezský a Karlovarský kraj;
- Hospodářsky a sociálně ohrožená území.

Takto vymezená území strategie jasně charakterizuje a vymezuje jejich hlavní a dílčí problémy jejich existence. Pro každé území je stanoven potenciál. (*Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+, 2019*)

Strategie regionálního rozvoje ČR 21+ stanovuje globální cíle, které jsou následně promítnuty do strategický a specifických cílů, včetně typových opatření. Globální cíle dle Strategie regionální rozvoje ČR 2021+ (2019) jsou následující:

- ***Metropolitní území a jejich zázemí** jsou ekonomickými tahouny ČR a při jejich koordinovaném růstu jsou respektovány jejich sociální a environmentální limity.*
- ***Aglomerace a jejich zázemí** využívají svůj rozvojový potenciál, představují významná krajská hospodářská, kulturní a akademická centra a při jejich koordinovaném růstu jsou respektovány jejich sociální a environmentální limity.*
- ***Regionální centra** plní roli pilíře české sídelní soustavy a jsou centry dojížděky za službami a prací. Populačně a ekonomicky stabilizované venkovské zázemí regionálních center plní nezastupitelnou roli v péči o krajinu, disponuje dostatečnou sítí služeb a je dobře napojeno na regionální centra. Aglomerace nebo metropole jsou dobře dostupné z většiny regionálních center.*
- *Ve **strukturálně postižených krajích** jsou nastartovány zásadní změny směřující k jejich hospodářské transformaci na nové, konkurenceschopné obory a jsou v nich efektivně řešeny sociální a environmentální problémy.*
- *V **hospodářsky a sociálně ohrožených územích** je zajištěna dobrá kvalita života ve smyslu zajištění relevantního spektra občanské vybavenosti a fungující místní ekonomiky založené na úspěšných lokálních firmách.*
- *Priority regionální politiky stanovené Strategii regionálního rozvoje jsou naplňovány v úzké spolupráci mezi MMR, resorty, kraji i dalšími aktéry regionálního rozvoje. Principy regionální politiky jsou zohledněny i v sektorových strategických dokumentech a politikách. Regionální rozvoj nevyvolává exploataci přírodních zdrojů a poškozování životního prostředí v míře, která by nezanedbatelně oslabovala ekologické a hydro-klimatické funkce krajiny ani jinak významně poškozovala životní prostředí.*

5 Indikátory regionálního rozvoje

Úspěšnost či neúspěšnost rozvojových aktivit nelze posuzovat pouze na základě subjektivního vnímání, ale pro posouzení rozvoje je nutné vytvořit a využívat systém sběru a sledování vývoje hodnot rozvojových ukazatelů tzv. indikátorů. S pomocí indikátorů jsme pak schopni zachycovat změny, vyhodnocovat a interpretovat účinnost a efektivnost realizovaných opatření. (Bínek, 2010)

Indikátor je měřitelným ukazatelem, který je schopen popsat vybraný jev průběžným sledováním, zaznamenáním a vyhodnocením. Zjednodušeně řečeno, jsou to jakékoli proměnné hodnoty, které mají vztah k sledovanému rozvoji a regionu, ať již ekonomickému, sociálnímu nebo environmentálnímu. Navíc nám indikátory pomáhají sledovat vývoj nejen jich samotných, ale porovnávat vývoj určitého indikátorů i ve srovnání s jiným regionem. (Hřebík & Třebický, 2006)

5.1 Typologie indikátorů

Indikátory jsou podle Metodického pokynu „Zásady tvorby a používání indikátorů v programovém období 2014-2020“ (2013) nositelé informací o věcném plnění projektů z ESI fondů a poskytují tak věcnou vazbu, zda byla finanční podpora poskytnuta účelně. Hodnoty indikátorů jsou nastaveny vždy na cílovou hodnotu, forma cílové hodnoty se odvíjí od typu indikátorů.

5.1.1 Výstupové indikátory

Výstupové indikátory charakterizují činnost projektů, zpravidla jsou ve fyzikálních jednotkách. V rámci programu jsou stanoveny jako kumulativní cíle až do roku 2022. Výstupový indikátor má vždy na počátku nulovou hodnotu a nesmí být vyjádřen podílem (procentuálním vyjádřením). Příkladem takového indikátoru je např. plocha území v ha, počet podpořených podniků atd.

5.1.2 Výsledkové indikátory

Výsledkové indikátory popisují účinky daného projektu, vyjadřuje např. informaci o změně, ať už vyjádřené ve fyzické, peněžní nebo procentuální hodnotě. Nezbytnou podmínkou při využití výsledkového indikátoru je nutnost nastavení výsledkové hodnoty

indikátoru. Výchozí hodnotou je poslední dostupná aktuální hodnota naměřená před začátkem realizace a může být nenulová.

5.1.3 Kontextové indikátory

Kontextové (statistické) indikátory sledují národní či regionální stav situace, nesledují tak věcné plnění programu. Z tohoto důvodu nejsou u nich stanoveny cílové hodnoty, neboť na jejich vývoj mají vliv i jiné faktory než realizace konkrétního opatření či programu. Kontextové indikátory jsou pravidelně dostupné v rámci statistického šetření. Příkladem kontextového indikátoru může být např. Hrubý domácí produkt na obyvatele v PPS, EU 27 = 100 v %, míra zaměstnanosti žen v ČR v % atd.

5.2 Národní číselník indikátorů 2014-2020

Národní číselník indikátorů 2014-2020 (NČI 2014+) je souborem schválených indikátorů, indikátory jsou v tomto číselníku definovány včetně všech povinných parametrů. Závazná pravidla pro tvorbu, používání a úpravu stanovuje Metodický pokyn Zásady tvorby a používání indikátorů v programovém období 2014-2020. Obsah NČI 2014+ je závazný pro všechny subjekty implementace ESI fondů. (*Metodický pokyn „Zásady tvorby a používání indikátorů v programovém období 2014–2020“*, 2013)

5.3 Požadavky na funkční indikátory

Aby byly indikátory skutečně použitelné pro sledování změny, musí podle Hřebík & Třebický (2006) splňovat řadu kritérií:

1. Významnost;
2. Reprezentativnost;
3. Jedinečnost;
4. Měřitelnost, možnost získání dat;
5. Náklady a užitek;
6. Minimalizace negativních účinků na prostředí;
7. Správnost;
8. Spolehlivost;
9. Srovnatelnost;
10. Průhlednost;
11. Pochopitelnost;

12. Výpovědní schopnost;

13. Načasování;

14. Využitelnost.

6 Rozpočet a rozpočtový proces obcí

Finanční hospodaření obcí se řídí jejich rozpočtem a rozpočtovým výhledem. Pravidla hospodaření s rozpočtovými prostředky jsou stanovena v zákoně č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

6.1 Rozpočet obce

„Rozpočet územního samosprávného celku je plánem, jímž se řídí financování jeho činnosti. Obsahem rozpočtu jsou jeho příjmy a výdaje a ostatní peněžní operace včetně tvorby a použití peněžních fondů. Rozpočet se zpravidla sestavuje jako vyrovnaný, může být schválen jako přebytkový nebo schodkový.“ (Mates & Wokoun, 2001)

Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech definuje rozpočet jako finanční plán, jímž se řídí financování činnosti územního samosprávného celku nebo svazku obcí.

„Územní rozpočet je nástrojem prosazování cílů obecní politiky. Je nástrojem realizace dlouhodobého sociálně-ekonomického rozvoje na daném území, nástrojem prosazování lokálních a regionálních zájmů a preferencí obyvatelstva, které žije na daném území.“ (Peková et al., 2008)

Příjmy a výdaje samosprávného celku vyjadřují veškeré vztahy územního rozpočtu k jiným subjektům.

Rozpočet obce obsahuje:

- a. Příjmy a výdaje týkající se samosprávné činnosti nebo výkonu státní správy v rámci přenesené působnosti;
- b. Finanční vztahy k veřejnému sektoru;
- c. Finanční vztahy k podnikatelským subjektům, na straně příjmů prostřednictvím daní a poplatků, na straně výdajů při poskytování dotací;
- d. Finanční vztahy k rozpočtové soustavě, hlavně ke státnímu rozpočtu, státním fondům, k rozpočtům jiných územně správních celků;
- e. Finanční vztahy k ostatním subjektům, např. k bankovnímu ústavu.

Příjmy a výdaje závazně člení rozpočtová skladba. Rozpočtová skladba třídí příjmy a výdaje z několika hledisek na druhové, odvětvové, konsolidační, odpovědnostní atd.

Hlavním legislativním dokumentem, kterým se rozpočtová skladba řídí je vyhláška č. 412/2021 Sb. Vyhláška o rozpočtové skladbě.

Rozpočet obce je vnitřně členěn na běžný rozpočet a kapitálový rozpočet, kdy každá tato část rozpočtu je odlišná, jejich příjmy a výdaje jsou ovlivňovány jinými faktory. V běžném (provozním) rozpočtu jsou zachyceny příjmy a výdaje, které se každoročně opakují a jsou spojené s běžným provozem obce. Naopak v kapitálovém (investičním) rozpočtu jsou zachyceny nepravidelné příjmy a výdaje, zpravidla jednorázové. (Peková et al., 2008)

6.2 Příjmy obecních rozpočtů

Jak již bylo zmíněno výše, příjmy je možné třídit z několika hledisek. Z hlediska druhového jde o začlenění do tříd:

- Daňové příjmy;
- Nedaňové příjmy;
- Dotace a transfery;
- Kapitálové příjmy.

6.2.1 Daňové příjmy

Daňové příjmy tvoří nejvýznamnější a největší skupinu běžných příjmů obce, které se každoročně opakují. Do této skupiny náleží daně svěřené, sdílené, místní a správní poplatky.

Sdílené daňové příjmy jsou definovány zákonem č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení daní. Jedná se o příjem, který je stanoven podílem na celostátním hrubém výnosu daně, konkrétně výnosu z daně z příjmu fyzických a právnických osob a daň z přidané hodnoty. Obec tak nemá možnost přímo výši daně ovlivnit. Možnost částečného ovlivnění výše daně má obec u svěřených daní, takovou typickou daní je daň z nemovitosti, jejíž celý výnos je příjmem rozpočtu obce. Vedle sdílených a svěřených daní může obec samostatně rozhodovat o místních poplatcích, a to v rozsahu, zda obec bude vybírat poplatky a jaké. Nicméně i zde má obec omezenou daňovou pravomoc při stanovení konkrétní výše či sazby. Typickým příkladem místního poplatku je poplatek za komunální odpad, za ubytovací kapacity, poplatek ze psů a další. Rozhodnutí o místních poplatcích a pravidlech jejich výběru vychází ze závazných vyhlášek obcí. Správní

poplatky obcím náleží za správní úkony vykonávané v rámci přenesené působnosti. (Peková et al., 2008)

6.2.2 Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy jsou druhou významnou skupinou příjmů rozpočtu obcí. Vzhledem k tomu, že jsou tyto příjmy spojené s aktivitou obce, může jejich strukturu i výši obec ovlivnit. Mezi tyto příjmy můžeme zahrnout příjmy z pronájmu majetku, příjmy z prodeje neinvestičního majetku, příjmy z užitelských poplatků a za ostatní služby zabezpečované obcí, příjmy z podnikání obcí, příjmy z obchodování s cennými papíry. (Peková et al., 2008)

6.2.3 Dotace a transfery

Dotace a transfery jsou významnou částí rozpočtu obcí, a to hlavně z důvodu finanční nesoběstačnosti obcí, kdy obce potřebují pro svůj provoz dodatečné finanční prostředky. Důvodem, proč samospráva nemůže být finančně soběstačná je zabezpečování úkolů v rámci přenesené působnosti. Tyto běžné neinvestiční transfery tak pomáhají zajištění právě přenesené působnosti územních celků. (Peková, 2008)

Investiční dotace jsou dalším způsobem pro financování rozvoje obcí. Tyto nenávratné účelové investiční dotace plynou nejen ze státního rozpočtu, ale i ze státních fondů, např. ze Státního fondu rozvoje bydlení, u malých obcí např. investiční dotace poskytované v rámci programu obnovy venkova. Takové dotace patří mezi nenárokové, obce o ně musí žádat. (Peková et al., 2008)

6.2.4 Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy jsou svou povahou jednorázové příjmy. Mezi tyto příjmy lze zařadit např. příjem z prodeje majetku, akcií, majetkových podílů. Přijaté střednědobé a dlouhodobé úvěry.

6.3 Výdaje obecních rozpočtů

Objem výdajů obcí je ovlivněn jednak omezením velikosti objemu jejich příjmů a zároveň rozsahem zabezpečujících činností, ať už je to poskytování místních statků a služeb nebo zabezpečení činností a služeb v přenesené působnosti. Obecně se podle

Provazníkové (2015) můžeme setkat s několika hledisky členění výdajů. Mezi nejvyužívanější patří následující hlediska.

6.3.1 Podle ekonomického hlediska

Podle ekonomického hlediska dělíme výdaje na běžné a kapitálové. Běžné výdaje financují opakující se potřeby pro běžný chod obce v příslušném rozpočtovém roce. Kapitálové výdaje slouží k financování dlouhodobých požadavků, přesahující běžný rozpočtový rok. (Provazníková, 2015)

6.3.2 Podle hlediska rozpočtové skladby

Členění podle rozpočtové skladby upravovala vyhláška č. 323/2002 Sb. o rozpočtové skladbě, která byla nahrazen vyhláškou č. 412/2021 Sb. Vyhláška o rozpočtové skladbě. Závazným členěním je druhové členění výdajů na běžné a kapitálové. Běžné výdaje obsažené v třídě 5 se týkají neinvestiční výdajů, kapitálové investiční výdaje jsou zaříděny do třídy 6. (Provazníková, 2015)

6.3.3 Podle odvětvového třídění

Funkční členění výdajů dle odvětví podle Provazníkové (2015) lépe popisuje strukturu výdajů, které jsou tak rozděleny do 6 skupin:

1. Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství;
2. Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství;
3. Služby pro obyvatelstvo;
4. Sociální věci a politika zaměstnanosti;
5. Bezpečnost státu a právní ochrana;
6. Všeobecná veřejná správa a služby,

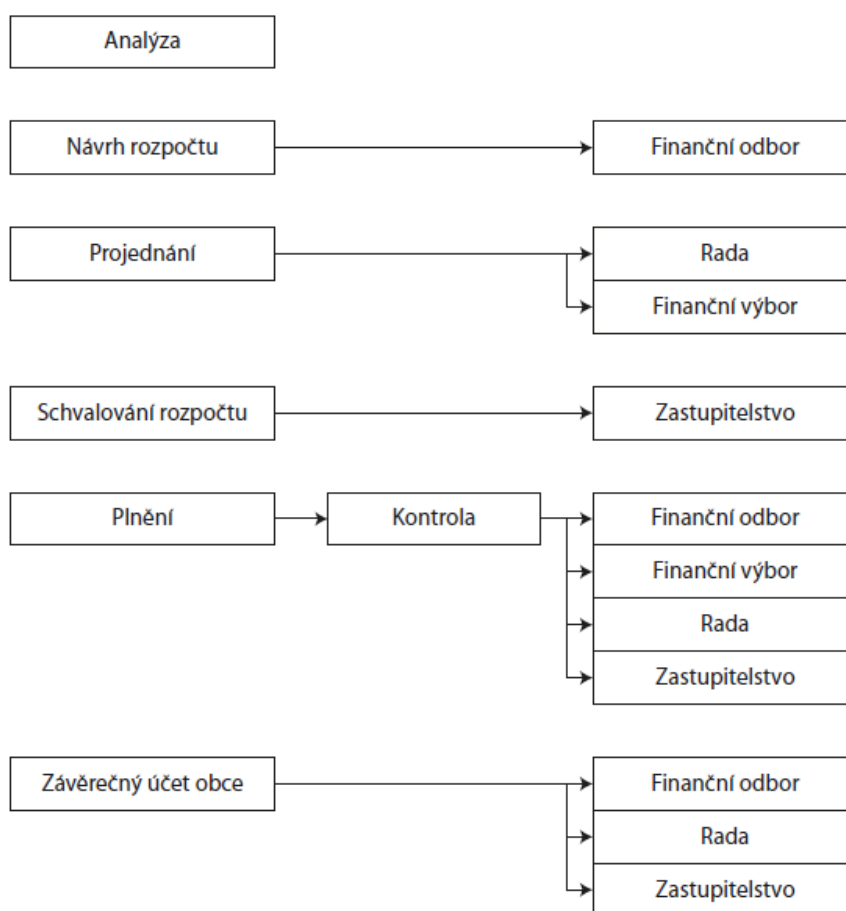
6.3.4 Podle hlediska rozpočtového plánování

Podle hlediska rozpočtového plánování dělíme výdaje na plánované a neplánované. Plánované výdaje jsou takové, které je obec schopna předpokládat, tzn. že většina takových výdajů budou běžné a opakující se, mající mandatorní charakter. Takovým výdajem jsou i výdaje spojené s provozem a výkonem samostatné a přenesené působnosti. Neplánované výdaje jsou výdaje, které nelze odhadnout, jsou nahodilé v čase. (Provazníková, 2015)

6.4 Rozpočtový proces

Rozpočtové období na úrovni obcí je totožné s rozpočtovým obdobím celé rozpočtové soustavy. Rozpočet se sestavuje na jeden kalendářní rok, ale rozpočtový proces je delší, zpravidla trvá 1,5 – 2 roky. Rozpočtovým procesem se rozumí kompletní činnost orgánů spojenou se sestavením návrhu územního rozpočtu, jeho schválením a realizací během rozpočtového období, průběžnou a následnou kontrolu jeho plnění, včetně schválení závěrečné bilance hospodaření (Provazníková, 2015). Jednotlivé fáze a aktéry rozpočtového procesu ilustruje uvedený obrázek č. 1.

Obrázek 3. Fáze rozpočtového procesu

Zdroj: (Provazníková, 2015)

7 Nástroje podpory regionálního rozvoje ČR

Jak již bylo zmíněno v kapitole „2.3. Obecné cíle a nástroje regionální politiky“ nástroje podpory můžeme chápat jako prostředek, s jejichž pomocí je dosahováno požadovaného regionálního rozvoje. V této kapitole bylo i zmíněno základní rozdělení na 2 skupiny: makroekonomické a mikroekonomické nástroje.

Dalším dělením nástrojů regionálního rozvoje je dle Wokouna et al. (2008) na nástroje finanční a nefinanční. Mezi finanční nástroje můžeme zařadit neinvestiční a investiční pobídky, daňová zvýhodnění a rozpočtová zvýhodnění. K nefinančním nástrojům řadíme legislativní, institucionální a jiné nefinanční nástroje. Podrobnější rozdělení je zobrazeno v níže uvedené tabulce 2.

Tabulka 2. Nástroje podpory regionálního rozvoje ČR

Nástroje podpory regionálního rozvoje ČR	
Nefinanční nástroje	Finanční nástroje
Administrativní nástroje	Investiční a neinvestiční pobídky
- legislativní úprava regionální politiky	- finanční transfery, nevratné dotace, granty
- zákazy	- náhrady části vynaložených nákladů
- restriktivní a administrativní opatření	- úvěry, půjčky, záruky, úvěrová zvýhodnění
Institucionální nástroje	Daňová zvýhodnění
- instituce	- daňové prázdny, slevy na daních
- projekty, programy	- slevy na sociálním a jiném zákonném pojištění
Věcné a jiné nefinanční nástroje	Rozpočtová zvýhodnění
- poradenské služby	- zvýhodnění v odvodech rozpočtových příjmů
- propagace regionu	- mimořádné dotace rozpočtů
- vytváření hospodářských zón	Kapitálové podílnictví

Zdroj: (Wokoun et al. 2008), vlastní úprava

7.1 Legislativní a strategické nástroje

Rok 2000 lze považovat za rok, kdy byl položen systémový, legislativní a institucionální rámec regionální politiky ČR, a to konkrétně souborem zákonů

souvisejících se zaváděním krajů. Pro regionální politiku se stávající významnými jak zákony upravující přímo podporu regionálního rozvoje, tak i právní předpisy upravující působnost krajů a obcí. (Wokoun et al., 2011)

7.1.1 Zákon č. 248/2000 Sb. Zákon o podpoře regionálního rozvoje

Za hlavní legislativní nástroj regionálního rozvoje ČR můžeme považovat zákon č. 248/2000 Sb., Zákon o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů, který v § 1 „*upravuje podmínky pro*

a) poskytování podpory regionálnímu rozvoji a s tím související působnost ústředních správních úřadů, krajů a obcí,

b) koordinaci a realizaci podpory hospodářské, sociální a územní soudržnosti a koordinaci využívání fondů, programů a nástrojů v přímém řízení Evropské komise,

c) činnost evropského seskupení pro územní spolupráci (dále jen „seskupení“) v návaznosti na přímo použitelný předpis Evropské unie.“

7.1.2 Strategie regionálního rozvoje ČR

Dalším významným dokumentem je Strategie regionálního rozvoje ČR, která obsahuje zaměření podpory regionálního rozvoje pro konkrétní časové období a její obsah je rámcově vymezen v § 5 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje ve znění pozdějších předpisů.

Strategie regionálního rozvoje, podle par. § 6 citovaného zákona) zejména:

a) analyzuje stav regionálního rozvoje,

b) stanoví republikové priority a strategické cíle regionální politiky pro zajištění dynamického a vyváženého rozvoje území,

c) stanoví podklady pro vymezení priorit podpory regionálního rozvoje prostřednictvím fondů Evropské unie,

d) stanoví podmínky pro vymezení státem podporovaných regionů,

e) vymezuje nástroje k realizaci stanovených priorit a cílů,

f) stanoví zaměření programu regionálního rozvoje Ministerstva,

g) vymezuje úkoly ostatních dotčených ústředních správních úřadů k zabezpečení realizace stanovených priorit a cílů,

- h) stanoví způsob sledování a vyhodnocování účinnosti Strategie regionálního rozvoje,
- i) obsahuje doporučení krajům pro zaměření jejich rozvoje.

V současné době se aktuálně jedná o „Strategii regionálního rozvoje ČR 2021+“ schválenou usnesením vlády ČR ze dne 4. listopadu 2019 č.775, v návaznosti na ni je pak následně připravován akční plán pro dvouleté období. Tento akční plán Strategie regionálního rozvoje ČR se následně zohledňuje při zpracovávání resortních strategických dokumentů a nastavení operačních programů a dotačních titulů. Zohlednění akčního plánu se projevuje i v dokumentech jednotlivých krajů a hlavního města Prahy. (Usnesení vlády České republiky ze dne 4. listopadu 2019 č. 775 o Strategii regionálního rozvoje ČR 2021+, 2019)

7.2 Institucionální nástroje

Ústředním orgánem státní správy v oblasti regionálního rozvoje je Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (MMR). Působnost MMR je primárně dána kompetenčním zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

MMR dle výše uvedeného zákona ústředním orgánem ve věcech regionální politiky, spravuje finanční prostředky k zabezpečení regionální politiky státu, koordinuje činnosti ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy při zabezpečování regionální politiky státu, včetně koordinace financování těchto činností (pokud tyto prostředky přímo nespravuje), zabezpečuje i informační metodickou pomoc a zajišťuje činnosti spojené s procesem zapojování územních samosprávných celků do evropských regionálních struktur.

7.3 Finanční nástroje

Nástrojem pro realizaci evropské politiky soudružnosti jsou fondy EU, kdy s jejich pomocí dochází k investicím snižujícím ekonomické a sociální rozdíly mezi regiony a členskými státy EU. Regionální rozvoj na národní úrovni zajišťují evropské strukturální a investiční fondy. Na regionální a lokální úrovni je regionální rozvoj podporován formou dotačních titulů. (Evropské fondy v ČR: Informace o fondech, c2022)

Mezi hlavní nástroje patří dva strukturální fondy – Evropský fond pro regionální rozvoj a Evropský sociální fond, dále pak Fond soudružnosti, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova a Evropský námořní a rybářský fond.

7.3.1 Strukturální fondy

Strukturální fondy přerozdělují své prostředky mezi členské země EU na základě mechanismu, který zohledňuje počet obyvatel a jejich hustotu rozmístění, regionální prosperitu, nezaměstnanost a úroveň vzdělanosti.

Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR)

EFRR je jedním z hlavních, a co do objemu největším, finančních nástrojů politiky soudružnosti EU, jehož úkolem je odstraňování zásadních regionálních rozdílů v Evropské unii. Zaměřuje se hlavně na regiony, které jsou závažně a trvale znevýhodněny, ať už po stránce demografické nebo přírodní. Podpora fondu směřuje do rozvoje a strukturálních změn zaostávajících regionů a do přeměny upadajících průmyslových regionů. EFRR má za cíl posílení trhu práce, regionálního hospodářství a posílení přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce. Taktéž podporuje i udržitelný rozvoj měst se zaměřením na problémy dotýkající se právě městských oblastí. (Evropské fondy v ČR: Informace o fondech, c2022)

Evropský sociální fond (ESF)

ESF se již od roku 1957 zaměřuje na neinvestiční podpory v oblasti zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů. Podporuje nejen udržitelnou zaměstnanost a mobilitu pracovních sil, ale i sociální začleňování, boj proti chudobě a diskriminaci. Součástí jsou i speciální programy podpory zaměstnanosti mladých lidí. Jeho cílem je i posilování institucionální kapacity veřejných orgánů a přispívá tak k účinné veřejné správě. (Evropské fondy v ČR: Informace o fondech, c2022)

7.3.2 Fond soudružnosti (FS)

Fond soudružnosti je od jeho vzniku, v roce 1993, na rozdíl do strukturálních fondů určen na podporu rozvoje chudších států, nikoli regionů. Je určen členskými státy, jejichž hrubý národní důchod na obyvatele je nižší než 90 % průměru EU. FS, jinak také Kohezní fond, se od strukturálních fondů také liší formou financování, kdy je na realizaci projektů státům EU poskytnuta celá částka, není zde spoluúčast např. z národních

rozpočtů. Zaměřuje se na stejné projekty jako EFRR, avšak s tím rozdílem, že na projekty většího rozsahu. (Evropské fondy v ČR: Informace o fondech, c2022)

7.3.3 Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV)

EZFRV je finančním nástrojem společné zemědělské politiky Evropské unie. Tato politika byla tradičně financována z jediného fondu, který byl v roce 2007 nahrazen dvěma fondy: Evropským zemědělským záručním fondem a právě EZFRV, který spolufinancuje zvyšování konkurenceschopnosti zemědělského a lesnického odvětví, ekologické zemědělství, zlepšování kvality života na venkově a vytváření a zachování pracovních kapacit. (Evropské fondy v ČR: Informace o fondech, c2022)

7.3.4 Evropský námořní a rybářský fond (ENRF)

Hlavním cílem strukturální politiky v odvětví rybolovu je provádění společné rybářské politiky a udržitelný rozvoj rybolovu a akvakulturních oblastí. Fond podporuje projekty zajišťující vyšší konkurenceschopnost a ochranu životního prostředí. (Evropské fondy v ČR: Informace o fondech, c2022)

8 Programová období v letech 2004–2020

Jednotlivé členské země EU realizují cíle regionální politiky v rámci sedmiletých cyklů. Před zahájením každého programového období je zpracována strategie, která nastavuje cíle a priority pro poskytování finančních podpor. Hlavním cílem kohezní politiky je snižování rozdílů a nerovností v rozvoji regionů, skrze dané operační programy. Operační program je základním strategickým dokumentem pro konkrétní tematickou oblast a je zpracován každou členskou zemí EU. Operační programy podrobně popisují cíle a priority týkající se aktuálního programového období, včetně popisu aktivit vhodných pro čerpání evropských strukturálních a investičních fondů.

8.1 Programové období 2004-2006

Vstupem do Evropské unie, v roce 2004, získala ČR možnost využívat finanční prostředky z EU pro svůj hospodářský rozvoj, a to z politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU. Jako nový stát jsme vstoupili do již probíhajícího programového období 2000-2006. ČR v tomto období vyčerpala přes 1,6 mld. EUR. (*Programové období 2004-2006, c2022*)

8.1.1 Cíle programového období 2004-2006

Pro zkrácené programové období podle Programové období 2004-2006 (c2022) byly vytýčeny tři cíle:

Cíl 1 – Podpora rozvoje zaostávajících regionů – podpora regionů s HDP pod hranicí 75 % průměru EU zejména prostřednictvím investic do výroby za podpory ze všech čtyř tehdy existujících strukturálních fondů (ERDF, ESF, EAGGF a FIGF).

Cíl 2 – Podpora oblastí potýkajících se s restrukturalizací – cíl se zaměřoval na oblasti, které nespádaly pod cíl 1 a které vykazovaly dlouhodobě vysokou míru nezaměstnanosti, kriminality, špatnou úroveň školství nebo životního prostředí. Finanční prostředky pro naplnění těchto cílů pocházely z prostředků ERDR, ESF a FIGF fondů.

Cíl 3 – Podpora politiky zaměstnanosti – tématem tohoto cíle bylo, jak již napovídá název, snížení nezaměstnanosti, a to prostřednictvím rekvalifikace, vzdělávání a školení. Finanční prostředky pro plnění tohoto cíle plynuly pouze z jediného fondu, ESF.

8.1.2 Operační programy 2004-2006

Cíle byly sledovány a realizovány v pěti operačních programech, které byly určeny pro celé území ČR, s výjimkou Prahy, pro kterou byly určeny 2 samostatné rozvojové programy, a to konkrétně:

1. Společný regionální operační program (SROP)

SROP byl v tomto období jediným operačním programem zaměřujícím se na plnění Cíle 1, na jeho implementaci se podílely převážně jen regiony soudružnosti a kraje. Rozdělení priorit zobrazuje tabulka 3: Priority SROP.

Tabulka 3. Priority SROP

Priority SROP	
Priorita 1	Regionální podpora podnikání
Priorita 2	Regionální rozvoj infrastruktury
Priorita 3	Rozvoj lidských zdrojů v regionech
Priorita 4	Rozvoj cestovního ruchu
Priorita 5	Technická pomoc

Zdroj: (Programové období 2004-2006, c2022), vlastní úprava

Pro SROP bylo vyčleněno 31,24 % prostředků ze strukturálních fondů, díky tomu se tento program stal největším operačním programem tohoto programového období. SROP se zaměřoval na podporu malého a středního podnikání, budování silnic II. a III. třídy, rozvoj MHD, zavádění vysokorychlostního internetu, vzdělávání a pomoc handicapovaným osobám a poslední oblast podpory se týkala rozvoje cestovního ruchu. (Programové období 2004-2006, c2022)

2. Operační program Infrastruktury (OP I)

Program OP I byl podle Programové období 2004-2006 (c2022) zaměřen na zkvalitnění dopravní infrastruktury celostátního významu, snižování negativních dopadů dopravy na životní prostředí a podporu životního prostředí, včetně odstraňování starých zátěží. V rámci dopravy se zaměřil na projekty rozvoje železniční infrastruktury, výstavbu a modernizaci silnic I. tříd, modernizaci významných civilních letišť. Podporu získaly i výzkumné projekty v oblasti dopravy a jejich vlivů na životní prostředí. V oblasti životního prostředí se týkal budování infrastruktury ve vodním hospodářství, infrastruktury na ochranu ovzduší, např. šetrné technologie spalování či využívání

obnovitelných zdrojů energie. OP Infrastruktura byla tvořena osou 4 priorit uvedených v tabulce 4: Priority OP I.

Tabulka 4. Priority OP I

Priority OP I	
Priorita 1	Modernizace a rozvoj dopravní infrastruktury celostátního významu
Priorita 2	Snížení negativních důsledků dopravy na životní prostředí
Priorita 3	Zlepšování environmentální infrastruktury
Priorita 4	Technická pomoc

Zdroj: (Programové období 2004-2006, c2022), vlastní úprava

Pro OP I bylo alokováno 16,94 % celkové alokace pro ČR na Cíl 1. Finanční prostředky byly poskytnuty z Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF).

3. Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OP RVMZ)

OP RVMZ se koncentroval na zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství formou restrukturalizace a zvýšením produktivity práce. Podporu získaly projekty do nových technologií, lidského kapitálu, technických a poradenských služeb. Podpora se zaměřila i na zvýšení kvality zemědělských produktů, včetně jejich vývozu a marketingové podpory. Součástí projektů byla také podpora lesního hospodářství a agroturistiky jako součást podpory pracovních příležitostí ve venkovských oblastech. Rozdělení priorit OP RVMZ ilustruje níže uvedená tabulka 5: Priority OP RVMZ.

Tabulka 5. Priority OP RVMZ

Priority OP RVMZ	
Priorita 1	Podpora zemědělství, zpracování zemědělských produktů a lesnímu hospodářství
Priorita 2	Rozvoj venkova, rybářství a odborné vzdělávání
Priorita 3	Technická pomoc

Zdroj: (Závěrečná zpráva OP Zemědělství – fond EAGGF – orientační část, 2012), vlastní úprava

Pro operační program OP RVMZ bylo vyčleněno 12 % z celkových finančních zdrojů alokovaných na Cíl 1, což představovalo částku 173,90 mil. EUR. (Závěrečná zpráva OP Zemědělství – fond EAGGF – orientační část, 2012)

4. Operační program Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ)

Jak už vyplývá z názvu programu, program byl zaměřen na projekty zvyšující kvalifikaci a flexibilitu pracovní síly s cílem zvýšení konkurenceschopnosti podniků. Obsahem projektů bylo vzdělávání, včetně rekvalifikací, poradenství a projekty vytvářející nová pracovní místa. Součástí programu bylo i zaměření se na projekty integrace sociálně vyloučených skupin obyvatelstva, a to jednak skrz vzdělávání poskytovatelů sociálních služeb, tak i napřímo pomocí integrace uživatelů těchto služeb do běžného života. Program podpořil i projekty sledující rovné příležitosti žen na trhu práce, odstraňující bariéry při zapojení se žen do trhu práce. Do operačního programu byly zahrnuty i projekty zvyšující kvalitu vzdělávání ve všech úrovních škol a rozvoje lidských zdrojů v oblasti výzkumu a vývoje. Operační program byl kompletně financován z fondu ESP a z národních zdrojů, skrze Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Výše alokace z celkových zdrojů pro tento operační program byla ve výši cca 19 %. Operační program byl rozdělen do 5 priorit a 12 opatření. Priority ilustruje níže uvedená tabulka 6: Priority OP RLZ. (O OP RLZ, c2022)

Tabulka 6. Priority OP RLZ

Priority OP RLZ	
Priorita 1	Aktivní politika zaměstnanosti
Priorita 2	Sociální integrace a rovné příležitosti
Priorita 3	Rozvoj celoživotního učení
Priorita 4	Adaptabilita a podnikání
Priorita 5	Technická pomoc

Zdroj: (O OP RLZ, c2022), vlastní úprava

5. Operační program Průmysl a podnikání (OP PP)

Operační program OP PP byl zaměřen rozvoj podnikatelského prostředí, zvýšení konkurenceschopnosti průmyslu, podnikatelských služeb a na pokračující změny ve struktuře průmyslu. Alokace na podporu programu, konkrétně z ERDF, činila cca 18 % z vyčleněných finančních prostředků. Program byl zaměřen i na podporu a rozvoj malého a středního podnikání s důrazem právě na začínající podnikatele a podniky v prvotní fázi rozvoje podnikání. Operační program byl rozdělen do tří priorit, rozdělení popisuje tabulka 7: Priority OP PP. (Celkové vyhodnocení výsledků a dopadů realizace Operačního programu Průmysl a podnikání 2004-2006, 2008)

Tabulka 7. Priority OP PP

Priority OP PP	
Priorita 1	Rozvoj podnikatelského prostředí
Priorita 2	Rozvoj konkurenceschopnosti podniků
Priorita 3	Technická pomoc

Zdroj: (Celkové vyhodnocení výsledků a dopadů realizace Operačního programu Průmysl a podnikání 2004-2006, 2008), vlastní úprava

6. Jednotný programový dokument pro Cíl 2 (JPD 2)

JPD 2 byl realizován pouze na vybraném území hl. m. Prahy a zaměřil se na celkovou revitalizaci území, např. zkvalitnění a budování dopravní nebo veřejné infrastruktury, včetně technické infrastruktury. Program se zaměřil i na podporu malého a středního podnikání, inovace včetně budování kapacit výzkumu a vývoje. Pro toto programové období bylo na program JPD2 vyčleněno téměř 142,6 mil. EUR, z čehož polovina byla čerpána z ERDF a polovina byla poskytnuta z veřejných rozpočtů ČR. Rozdělení priorit ilustruje tabulka 8: Priority JPD 2. (*Dotační program JPD2, c2022*)

Tabulka 8. Priority JPD 2

Priority JPD 2	
Priorita 1	Revitalizace a rozvoj městského prostředí
Priorita 2	Vytváření podmínek budoucí prosperity vybraného území

Zdroj: (*Dotační program JPD2, c2022*), vlastní úprava

7. Jednotný programový dokument pro Cíl 3 (JPD 3)

JPD 3, obdobně jako OP RLZ, byl zaměřen na rozvoj lidských zdrojů, s tím rozdílem, že tento program byl opět realizován pouze na celém území hl. m. Prahy. Podporu získaly tak projekty se zaměřením na podporu zaměstnanosti, sociální integrace, vzdělávání. Program byl spolufinancován z Evropského sociálního fondu ESF, financování bylo poměrně rozděleno – 50 % z ESF, 50 % z národních veřejných zdrojů. Celkový objem finančních prostředků určených na program JPD 3 pro období 2004-2006 byl 117,6 mil EUR. Priority JPD 3 jsou zobrazeny v tabulce 9. (*Jednotný programový dokument pro Cíl 3, 2010*)

Tabulka 9. Priority JPD 3

Priority JPD 3	
Priorita 1	Aktivní politika zaměstnanosti
Priorita 2	Sociální integrace a rovné příležitosti
Priorita 3	Rozvoj celoživotního učení
Priorita 4	Adaptabilita a podnikání
Priorita 5	Technická pomoc

Zdroj: (Jednotný programový dokument pro Cíl 3, 2010), vlastní úprava

8.1.3 Iniciativy Společenství

Iniciativy Společenství, jak již bylo zmíněno výše, byly zvláštní programy zřízené Evropskou komisí pro řešení problémů přesahující regiony, problémů týkající se celého území EU. V programovém období 2004–2006 se jednalo konkrétně o programy Interreg III , Equal , Leader+. Program Interreg III je programem tzv. přeshraniční spolupráce. Je rozdělen na tři části týkající se přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce. Přeshraniční spolupráce se členila na pět programů dle jednotlivých hranic se sousedními státy. Iniciativa společenství EQUAL se od standardních nástrojů týkající se podpory v oblasti trhu práce lišila svým přístupem, kdy se jednalo hlavně o prosazování inovativních nástrojů řešení problémů souvisejících s diskriminací a nerovností na trhu práce. (*Programové období 2004-2006, c2022*)

8.1.4 Financování v programovém období 2004-2006

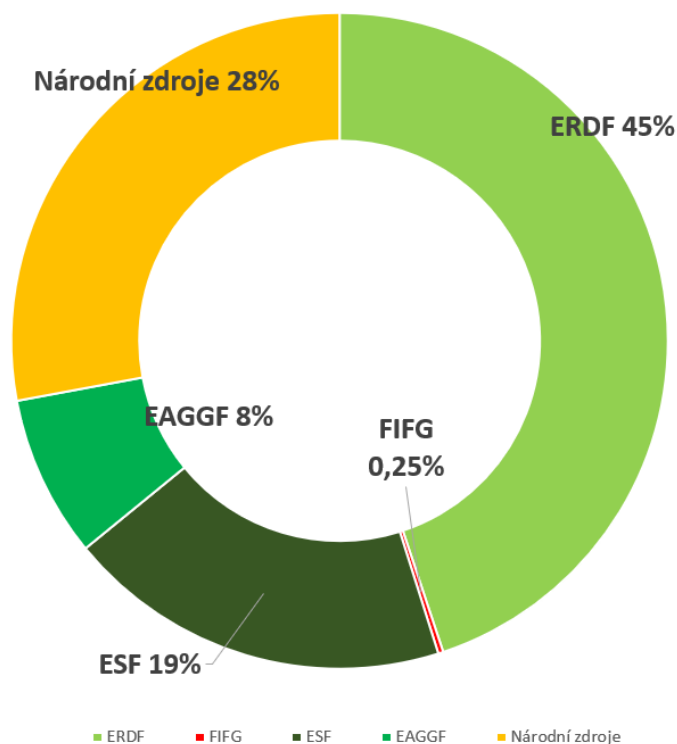
V programovém období 2004-2006 mohla ČR čerpat ze strukturálních fondů až 1,6 miliardy EUR. Celkem za toto období bylo dokončeno 13 290 projektů v hodnotě 62 miliard korun, z celkově předložených 26 490 projektů. Projekty byly spolufinancovány z národních prostředků ve výši 28 % z celkové výše dotací. Rozpad finančních objemů a projektů na jednotlivé programy ilustruje tabulka 10: Souhrn realizace OP – programové období 2004-2006.

Tabulka 10. Souhrn realizace a financování OP – programové období 2004-2006

OP/JPD	Alokace EU + národní zdroje (tis. Kč)	Zrealizované projekty		Vyčerpáno (%)
		Počet projektů	Objem veřejných výdajů (tis. Kč)	
OP PP	9 322 200	2 810	9 266 300	99,40
OP RLZ	11 089 900	2 630	11 566 800	104,30
OP I	9 664 100	400	9 992 700	103,40
OP RVMZ	7 132 100	3 600	6 998 200	98,12
SROP	17 105 600	2 780	17 255 900	100,88
JPD 2	3 785 800	290	3 808 500	100,60
JPD 3	3 126 700	780	3 142 300	100,50
CELKEM	61 226 400	13 290	62 030 700	101,37

Zdroj: (Výsledky čerpání, c2022), vlastní úprava

Graf 1. Podíl vyčerpaných prostředků 2004-2006 dle jednotlivých fondů a zdrojů

Zdroj: (Výsledky čerpání, c2022)

Podíl čerpání finančních prostředků jednotlivých zdrojů nebo fondů na celkovém objemu čerpání znázorňuje graf 1: Podíl vyčerpaných prostředků 2004-2006 dle

jednotlivých fondů a zdrojů. Největší objem finančních prostředků byl rozdělen v programech SROP a OP PP. Realizace projektů probíhala převážně v letech 2006 a 2007. Čerpání finančních prostředků nebylo v rámci ČR podle krajů rovnoměrně rozděleno, čerpání se pohybovalo od 3 % (Liberecký kraj) až po 14 % objemu prostředků (Středočeský kraj). Mezi kraje s vyšším, než desetiprocentním podílem na celkovém čerpání se zařadil Středočeský, Moravskoslezský kraj a Hl. m. Praha. Souhrn realizace operačních programů, objem výdajů a počet projektů dokumentuje tabulka 9. (*Výsledky čerpání, c2022*)

8.2 Programové období 2007-2013

Programové období 2007-2013 pro ČR znamenalo první plnohodnotné období od vstupu do EU. Pro toto období měla ČR možnost čerpat až 29,5 mld. EUR, a to 26,7 mld. EUR ze strukturálních fondů a Fondu soudružnosti, 2,8 mld. EUR na rozvoj venkova a 27 mil. EUR na rybnářství. Zásady programovacího období vycházely z Národního strategického referenčního rámce 2007-2013. V období 2007-2013 ČR připravila 26 operačních programů, které byly rozděleny mezi tři cíle politiky hospodářské a sociální soudružnosti. (*NSRR ČR 2007-2013, 2007*)

8.2.1 Cíle programového období 2007-2013

V uvedeném období podle NSRR ČR 2007-2013 (2007) sledovala politika soudružnosti EU tři následující cíle:

Cíl 1 – Konvergence – podpora hospodářského a sociálního rozvoje regionů s HDP na obyvatele nižším než 75 % průměru EU prostřednictvím investic z ERDF, ESF a FS.

Cíl 2 – Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost – zaměření na regiony, které nespádaly díky ukazatelům do Cíle 1., finanční prostředky pocházely z ERDF a ESF fondu. V ČR pod tento cíl spadalo pouze hl. město Praha.

Cíl 3 – Evropská územní spolupráce – podpora přeshraniční spolupráce regionů. Regionů, které se nacházejí podél vnitřních a některých vnějších hranic členských států. Tento cíl byl financován z ERDF, v ČR se tento cíl týkal všech regionů.

Pro programovací období 2007-2013 byly stanoveny strategické cíle ČR, v kterých byly naplněny cíle politiky soudružnosti a zároveň reflektovaly specifika ČR:

- I. Strategický cíl: Konkurenceschopná česká ekonomika;

- II. Strategický cíl: Otevřená, flexibilní a soudržná společnost;
- III. Strategický cíl: Atraktivní prostředí;
- IV. Strategický cíl: Vyvážený rozvoj území.

8.2.2 Cíl – Konvergence

Cíl Konvergence se zaměřoval na podporu hospodářského a sociálního rozvoje méně vyspělých regionů, v ČR se tyto programy tak týkaly všech regionů kromě hl. m. Prahy. Tento cíl byl realizován pomocí 8 tematických a 7 regionálních operačních programů. Celková alokace na tento cíl podle NSRR ČR 2007-2013 (2007) činila 25,89 mld. EUR.

Tematické operační programy

1. Operační program Podnikání a inovace (OPPI)

OPPI se zaměřoval na podporu podnikání, motivování vzniku nových firem a rozvoje již existujících. Směřoval i na podporu inovací a propojení oblastí vývoje a výzkumu s podnikovou sférou. Pro program v letech 2007-2013 bylo alokováno 3,12 mld. EUR z fondu ERDF. Prioritní osy OPPI zobrazuje tabulka 11: Prioritní osy OPPI. (*Operační program Podnikání a inovace 2007–2013 (OPPI)*, 2015)

Tabulka 11. Prioritní osy OPPI

Prioritní osy OPPI	
Prioritní osa 1	Vznik firem
Prioritní osa 2	Rozvoj firem
Prioritní osa 3	Efektivní energie
Prioritní osa 4	Inovace
Prioritní osa 5	Prostředí pro podnikání a inovace
Prioritní osa 6	Služby pro rozvoj podnikání
Prioritní osa 7	Technická pomoc

Zdroj:(Operační program Podnikání a inovace 2007–2013 (OPPI), 2015), vlastní úprava

2. Operační program Životní prostředí (OP ŽP)

Cílem programu byla ochrana a zlepšování kvality životního prostředí. OP ŽP nabídl v programovém období v letech 2007–2013 z Fondu soudržnosti a Evropského fondu pro regionální rozvoj téměř 5 miliard EUR a dalších více než

300 milionů EUR z prostředků Státního fondu životního prostředí ČR a státního rozpočtu. Prioritní osy OP ŽP jsou zobrazeny v tabulce 12: Prioritní osy OP ŽP. (*Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2014*)

Tabulka 12. Prioritní osy OP ŽP

Prioritní osy OP ŽP	
Prioritní osa 1	Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní
Prioritní osa 2	Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí
Prioritní osa 3	Udržitelné využívání zdrojů energie
Prioritní osa 4	Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží
Prioritní osa 5	Omezování průmyslového znečištění a environmentálních rizik
Prioritní osa 6	Zlepšování stavu přírody a krajiny
Prioritní osa 7	Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu
Prioritní osa 8	Technická pomoc

Zdroj: (Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013, 2014), vlastní úprava

3. Operační program Doprava (OP D)

OP D byl zaměřen na zkvalitnění infrastruktury a vzájemného propojení dopravy v rámci tzv. transevropských dopravních sítí. Soustředil se na infrastrukturu nadnárodního významu, jako byly dálnice, rychlostní komunikace, silnice I. třídy. Prioritní osy OP D zobrazuje tabulka 13: Prioritní osy OP D. (*Operační program doprava na léta 2007-2013, 2011*)

Tabulka 13. Prioritní osy OP D

Prioritní osy OP D	
Prioritní osa 1	Modernizace železniční sítě TEN-T
Prioritní osa 2	Výstavba a modernizace dálniční a silniční sítě TEN-T
Prioritní osa 3	Modernizace železniční sítě mimo síť TEN-T
Prioritní osa 4	Modernizace silnic I. třídy mimo TEN-T
Prioritní osa 5	Modernizace a rozvoj pražského metra a systémů řízení silniční dopravy v hl. m. Praze
Prioritní osa 6	Podpora multimodální nákladní přepravy a rozvoj vnitrozemské vodní dopravy
Prioritní osa 7	Technická pomoc

Zdroj: (Operační program doprava na léta 2007-2013, 2011), vlastní úprava

Program podporoval i rozvoj a modernizaci pražského metra. Jednalo se co do objemu prostředků o největší operační program, alokace činila cca 22 % ze všech prostředků z fondů EU pro toto programovací období, konkrétně 5,821 ml. EUR. Prostředky plynuly z ERDF a FS fondů.

4. Operační program Výzkum a vývoj pro inovace (OP VaVpI)

Operační program byl zaměřen na posílení konkurenceschopnosti skrze posílení výzkumného, vývojového a proinovačního potenciálu ČR. Cílem bylo vytváření špičkových center a zvýšení počtu vysoce kvalifikovaných pracovních míst. Program byl financován skrze strukturální fond ERDF, alokace byl 2,07 mld. EUR. Prioritní osy ilustruje tabulka 14: OP VaVpI. (*Operační program Výzkum a vývoj pro inovace, 2011*)

Tabulka 14. Prioritní osy OP VaVpI

Prioritní osy OP VaVpI	
Prioritní osa 1	Evropská centra excelence
Prioritní osa 2	Regionální VaV centra
Prioritní osa 3	Komericializace a popularizace VaV
Prioritní osa 4	Infrastruktura pro výuku na vysokých školách spojenou s výzkumem a s přímým dopadem na nárůst lidských zdrojů pro výzkumné a vývojové
Prioritní osa 5	Technická pomoc

Zdroj: (*Operační program Výzkum a vývoj pro inovace, 2011*), vlastní úprava

5. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ)

Globálním cílem tohoto operačního programu bylo zvýšit zaměstnanost a zaměstnatelnost na úroveň průměru 15 nejlepších zemí EU, a to pomocí zvýšení adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů, zlepšení přístupu k zaměstnání, posílení integrace osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených. Program se také zaměřil na posilování institucionální kapacity a efektivity veřejné správy a veřejných služeb. OP LZZ byl financován z Evropského sociálního fondu ESF v celkové výši cca 1,88 mld. EUR. Prioritní osy jsou zobrazeny v tabulce 15: Prioritní osy OP LZZ. (*Operační program lidské zdroje a zaměstnanost 2007-2013, 2012*)

Tabulka 15. Prioritní osy OP LZZ

Prioritní osy OP LZZ	
Prioritní osa 1	Adaptabilita
Prioritní osa 2	Aktivní politika trhu práce
Prioritní osa 3	Sociální integrace a rovné příležitosti
Prioritní osa 4	Veřejná správa a veřejné služby
Prioritní osa 5	Mezinárodní spolupráce
Prioritní osa 6	Technická pomoc

Zdroj: (Operační program lidské zdroje a zaměstnanost 2007-2013, 2012), vlastní úprava

6. Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK)

Cílem OP VK byl rozvoj vzdělanostní společnosti za účelem posílení konkurenceschopnosti České republiky prostřednictvím modernizace počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání a propojení jednotlivých stupňů vzdělávání do komplexu celoživotního učení. Operační program VK díky jeho obsahu spadal jak do plnění cílů Konvergence, tak i do cílů Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, z tohoto důvodu se stalo způsobilým územím i hl. m. Praha. Tento operační program byl financován z Evropského sociálního fondu ESF, celková alokace činila 1,83 mld. EUR, prioritní osy jsou ilustrovány v tabulce 16: Prioritní osy OP VK. (*Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost, 2007*)

Tabulka 16. Prioritní osy OP VK

Prioritní osy OP VK	
Prioritní osa 1	Počáteční vzdělávání
Prioritní osa 2	Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj
Prioritní osa 3	Další vzdělávání
Prioritní osa 4	Systémový rámec celoživotního učení
Prioritní osa 5	Technická pomoc

Zdroj: (Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost, 2007)

7. Integrovaný operační program (IOP)

IOP se zaměřoval na oblast posílení veřejné správy, veřejných a navazujících služeb s cílem zvýšit kvalitu života obyvatel, podpořit skrze těchto služeb socioekonomický růst a zvýšit atraktivitu ČR pro investory. Stejně jako předchozí program, i IOP spadal

tematicky pod dva cíle – cíl Konvergence a cíl Regionální konkurenceschopnosti a zaměstnanosti. Program byl financován z prostředků ERDF a národních zdrojů, v omezeném rozsahu i ze zdrojů soukromých. Celková alokace finančních prostředků z fondu ERDF byla 1,62 mld. EUR. Prioritní osy ilustruje tabulka 17. Prioritní osy IOP. (*Integrovaný operační program pro období 2007–2013, 2011*)

Tabulka 17. Prioritní osy IOP

Prioritní osy IOP	
Prioritní osa 1	Modernizace veřejné správy
Prioritní osa 2	Zavádění ICT v územní veřejné správě
Prioritní osa 3	Zvýšení kvality a dostupnosti veřejných služeb
Prioritní osa 4	Národní podpora cestovního ruchu
Prioritní osa 5	Národní podpora územního rozvoje
Prioritní osa 6	Technická pomoc

Zdroj: (Integrovaný operační program pro období 2007–2013, 2011), vlastní úprava

8. Operační program Technická pomoc (OP TP)

Cílem OP TP bylo posílení a zlepšení jednotného centrálního řízení a koordinace programů spolufinancovaných z EU fondů. Prioritní osy operačního programu Technická pomoc ilustruje tabulka 18. (*Operační program Technická pomoc, 2011*)

Tabulka 18. Prioritní osy OP TP

Prioritní osy OP TP	
Prioritní osa 1	Podpora řízení a koordinace
Prioritní osa 2	Monitorování
Prioritní osa 3	Administrativní a absorpční kapacita
Prioritní osa 4	Publicita

Zdroj: (Operační program Technická pomoc, 2011), vlastní úprava

Financování OP TP probíhalo z Evropského fondu pro regionální rozvoj ERDF. Pro OPTP bylo z EU fondu a ze státního rozpočtu alokováno cca 0,229 mld. EUR.

Regionální operační programy

Regionální operační programy (ROP) se od tematických operačních programů odlišovaly tím, že byly připravovány a řízeny regiony soudržnosti. Tyto programy tak

měly možnost reagovat a řešit i specifické problémy a požadavky jednotlivých regionů soudržnosti.

Regiony soudržnosti neboli NUTS II, byly v České republice zřízeny právě pro účely získávání prostředků ze strukturálních fondů. Každý členský stát EU je rozdělen do 3 úrovní statistických jednotek, podle počtu obyvatel tak, jak je zobrazeno v tabulce 19.

Tabulka 19. Regionální členění NUTS

Úroveň	Doporučený minimální počet obyvatel	Doporučený maximální počet obyvatel
NUTS I	3 000 000	7 000 000
NUTS II	800 000	3 000 000
NUTS III	150 000	800 000

Zdroj: (Regiony regionální politiky EU, c2022), vlastní úprava

Obrázek 4 ilustruje rozložení regionů soudržnosti v ČR. Česká republika je rozdělena na 8 regionů soudržnosti: Severozápad, Severovýchod, Jihovýchod, Jihozápad, Střední Čechy, Střední Morava, Moravskoslezsko a Hlavní město Praha.

Obrázek 4. Regiony soudržnosti ČR

Zdroj: (Regiony regionální politiky EU, c2022)

Pro programovací období 2007-2013 bylo připraveno sedm regionálních operačních projektů s celkovou alokací, z Evropského fondu pro regionální rozvoj, ve výši 4,66 mld. EUR. Prioritní osy jednotlivých regionálních programů ROP včetně finanční alokace zobrazuje tabulka 20.

Tabulka 20. Prioritní osy ROP včetně finanční alokace

ROP	Prioritní osy ROP	Alokace (mil. EUR)
Severozápad	Regenerace a rozvoj měst Integrovaná podpora místního rozvoje Dostupnost a dopravní obslužnost Udržitelný rozvoj cestovního ruchu Technická asistence	762,77
Moravskoslezsko	Regionální infrastruktura a dostupnost Podpora a prosperity regionu Rozvoj měst Rozvoj venkova Technická pomoc	734,27
Jihovýchod	Dostupnost dopravy Rozvoj udržitelného cestovního ruchu Udržitelný rozvoj měst a venkovských sídel Technická pomoc	720,36
Severovýchod	Rozvoj dopravní infrastruktury Rozvoj městských a venkovských oblastí Cestovní ruch Rozvoj podnikatelského prostředí Technická pomoc	671,29
Střední Morava	Doprava Integrovaný rozvoj a obnova regionu Cestovní ruch Technická pomoc	672,24
Jihozápad	Dostupnost center Stabilizace a rozvoj měst a obcí Rozvoj cestovního ruchu Technická pomoc	633,65
Střední Čechy	Doprava Cestovní ruch Integrovaný rozvoj území Technická pomoc	571,72

Zdroj: (Regiony regionální politiky EU, c2022)

8.2.3 Cíl – Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

Uvedený cíl byl určen výhradně pro hlavní město Prahu, které svým dosahovaným HDP na obyvatele nespadlo pod Cíl 1. Pro Hlavní město Prahu byly určeny dva operační programy, a to OP Praha Konkurenceschopnost a OP Praha Adaptabilita. Celková alokace vyčleněná pro tento cíl byl 0,42 mld. EUR

1. OP Praha Konkurenceschopnost (OP PK)

Cílem programu bylo zvýšení konkurenceschopnosti hlavního města. Program se zaměřoval na zkvalitnění městského prostoru, zlepšení dopravní dostupnosti, odstranění

rozvojových bariér a slabin regionu a rozvinutí inovačního potenciálu města. Program byl financován z fondu ERDF, alokováno bylo 241,2 mil. EUR. (NSRR ČR 2007-2013, 2007)

Tabulka 21. Prioritní osy OP PK

Prioritní osy OP PK	
Prioritní osa 1	Dopravní dostupnost a rozvoj ICT
Prioritní osa 2	Životní prostředí
Prioritní osa 3	Inovace a podnikání
Prioritní osa 4	Technická pomoc

Zdroj: NSRR ČR 2007-2013, 2007), vlastní úprava

2. OP Praha Adaptabilita (OP PA)

Globálním cílem programu OP PA bylo zvýšení konkurenceschopnosti posílením výkonnosti lidských zdrojů a zlepšením přístupu k zaměstnání. Program se zaměřoval i na zvýšení kvality vzdělávání a odborné přípravy. OP PA byl financován z fondu ESF, vyčleněná částka činila 108,39 mil. EUR. (NSRR ČR 2007-2013, 2007)

Tabulka 22. Prioritní osy OP PA

Prioritní osy OP PA	
Prioritní osa 1	Podpora rozvoje znalostní ekonomiky
Prioritní osa 2	Podpora vstupu na trh práce
Prioritní osa 3	Modernizace počátečního vzdělávání
Prioritní osa 4	Technická pomoc

Zdroj: (NSRR ČR 2007-2013, 2007), vlastní úprava

8.2.4 Cíl – Evropská územní spolupráce

Přeshraniční spolupráce

V rámci cíle Evropská územní spolupráce bylo v programovém období 2007-2013 realizováno pět operačních programů přeshraniční spolupráce a to česko-bavorský, česko-saský, česko-rakouský, česko-slovenský a česko-polský program. Programy se zaměřovaly na rozvoj, posilování konkurenceschopnosti a soudružnosti příhraničního území. (NSRR ČR 2007-2013, 2007)

Nadnárodní spolupráce

Operační program Nadnárodní spolupráce se zaměřoval na zlepšení konkurenceschopnosti střední Evropy prostřednictvím inovací, zlepšení životního prostředí a rozvoji měst a jejich atraktivity. Na tomto operačním programu spolupracovali následující státy: ČR, Rakousko, Polsko, část Německa, Maďarsko, Slovinsko, Slovensko, část Itálie a Ukrajina. (*NSRR ČR 2007-2013, 2007*)

Meziregionální spolupráce

Do meziregionální spolupráce náleželo několik programů. Jedním z nich byl Operační program Meziregionální spolupráce INTERREG IVC, který byl zaměřen na spolupráci mezi veřejnými orgány a institucemi s cílem výměny zkušeností pro zajištění lepší účinnosti politiky regionálního rozvoje. Operační program Meziregionální spolupráce byl společný pro všechny členské státy EU, plus Norsko a Švýcarsko. Z Evropského fondu pro regionální rozvoj bylo pro tento program alokováno 321,32 mil. EUR. Česká republika se podílela na spolufinancování částkou 0,17 mil. EUR. Dalšími z programů pro meziregionální spolupráci byly operační programy INTERACT II a ESPON 2013. INTERACT II se zaměřoval na šíření znalostí a zkušeností územních spoluprací, ESPON 2013, jako výzkumný program, podporoval územní plánování a regionální rozvoj. (*NSRR ČR 2007-2013, 2007*)

8.2.5 Financování v programovém období 2007–2013

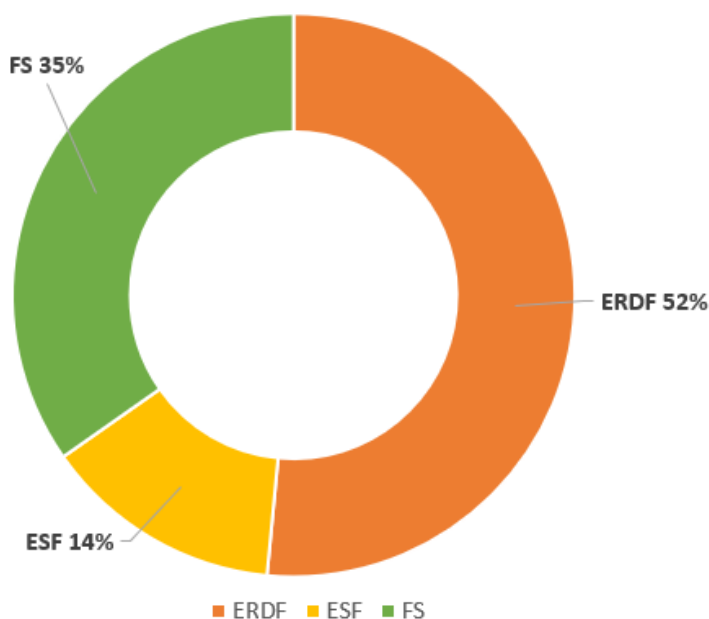
Od počátku programového období do 7. září 2016 bylo podáno více než 124 tis. žádostí o dotaci v celkovém objemu 1 363,2 mld. Kč. Proplaceno bylo více než 70 tis. projektů v celkové hodnotě 707,66 mld. Kč. Rozpad finančních objemů a projektů na jednotlivé programy ilustruje tabulka 23: Souhrn realizace a financování OP – programové období 2007-2013. Graf 2 ilustruje rozdělení financování dle fondů. (*Stručný přehled čerpání, 2016*)

Tabulka 23. Souhrn realizace a financování OP – programové období 2007-2013

OP	Celková alokace (mil. Kč)	Zrealizované projekty		Vyčerpáno (%)
		Počet projektů	Objem veřejných výdajů (mil. Kč)	
OP D	151 093,4	421	173 183,30	114,7
OP ŽP	122 869,2	19 872	124 991,80	101,7
OP PI	81 819,6	12 953	89 524,50	109,5
OP LZZ	49 649,6	5 365	50 800,40	102,3
OP VaVpl	48 549,7	222	47 204,70	97,2
IOP	42 503,9	8 531	40 693,80	95,7
OP VK	43 562,7	14 751	43 855,10	100,7
OP TP	3 815,1	338	3 782,60	99,1
ROP SZ	18 297,7	540	18 174,00	99,3
ROP MS	19 627,7	1 175	19 923,70	101,5
ROP JV	18 762,6	940	19 118,10	101,9
ROP SM	17 575,7	1 258	17 602,40	100,2
ROP SV	17 404,7	750	17 624,20	101,3
ROP JZ	16 564,4	1 150	16 886,80	102
ROP SČ	14 922,7	1 077	14 963,50	100,3
OP PK	6 329,4	373	6 618,20	104,6
OP PA	2 982,2	1 031	2 714,00	91
ESF	96 194,5	21 147	97 369,60	101,2
ERDF	353 162,9	34 696	364 594,70	103,2
FS	226 972,9	14 904	245 696,90	108,3
CELKEM	676 330,3	70 747	707 661,20	104,6

Zdroj: (Stručný přehled čerpání, 2016), vlastní úprava

Graf 2. Podíl vyčerpaných prostředků 2007-2013 dle jednotlivých fondů

Zdroj: vlastní zpracování

8.3 Programové období 2014-2020

V souvislosti s negativními zkušenostmi z minulého programového období týkající se hlavně mimořádně vysoké administrativní náročnosti s přípravou a následnou administrací byla provedena následující opatření: redukce počtu operačních programů z 26 na 9, zrušení jednotlivých regionálních programů a sloučení do jednoho – Integrovaného regionálního operačního programu (IROP), konkrétnější definování cílů, zjednodušení a sjednocení postupů, jiné veřejné zadávání, lepší kontrola a větší využití vratných finančních nástrojů. (Nichtburgerová, c1999 - 2022)

8.3.1 Cíle programového období 2014-2020

V uvedeném období byly nastaveny podle Dohody o partnerství pro programové období 2014-2020 (2020) dva následující cíle:

Cíl 1 – Investice pro růst a zaměstnanost – cíl byl financován prostřednictvím z ERDF, ESF a FS.

Cíl 2 – Evropská územní spolupráce

Tabulka 24. Tematické cíle, priority financování a operační programy

Tematické cíle – Priority financování EU	Fondy					OP
	EFRR	ENRF	EZFRV	ESF	FS	
1. Posilování výzkumu, technologického rozvoje a inovací	X		X			OP PIK OP VVV OP PPR PRV
2. Zlepšení přístupu k ICT, využití a kvality ICT	X					OP PIK IROP
3. Zvyšování konkurenceschopnosti malých a středních podniků	X	X	X			OP PIK OP R PRV
4. Podpora posunu směrem k nízkouhlíkovému hospodářství ve všech odvětvích	X		X		X	OP PIK OP ŽP IROP OP PPR PRV
5. Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a jejich řízení	X		X		X	OP ŽP IROP PRV
6. Zachování a ochrana životního prostředí a Podpora účinného využívání zdrojů	X	X	X		X	OP ŽP IROP OP R PRV
7. Podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách	X				X	OP D OP PIK IROP
8. Podpora udržitelné a kvalitní zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil	X		X	X		OP Z OP PPR PRV
9. Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě a diskriminaci	X		X	X		OP Z OP VVV IROP OP PPR PRV
10. Investice do vzdělávání, odborného vzdělávání, včetně odborné přípravy pro získání dovedností a do celoživotního učení	X		X	X		OP VVV IROP OP PPR PRV
11. Zvyšování institucionální kapacity veřejných orgánů a zúčastněných subjektů a zlepšování účinnosti veřejné správy	X			X		OP Z IROP

Zdroj: (Dohoda o partnerství pro programové období 2014-2020, 2020)

Pro toto programové období byl kladen větší důraz nejen na finanční čerpání, ale i na dosahování stanovených výsledků programů. Byly definovány tematické cíle, které vymezily směřování všech členských států EU. Do obsahu těchto tematických cílů si ČR

stanovila své priority, které reflektovaly problémy týkající se jejího rozvoje. Tematické cíle byly tak v souladu s potřebou ČR, s Dohodou o partnerství, tak i se Strategií Evropa 2020. Tematické cíle, priority financování a operační programy, které danou problematiku naplňovaly zobrazuje tabulka 24.

8.3.2 Cíl – Investice pro růst a zaměstnanost

1. Integrovaný regionální operační program (IROP)

IROP nahrazoval a navazoval na sedm regionálních OP z předešlého období. Prioritní osy IROP obsahuje tabulka 25. Celková alokace pro IROP činila 4,77 mld. EUR, financování probíhalo z fondu EFRR.

Tabulka 25. Prioritní osy IROP

Prioritní osy IROP	
Prioritní osa 1	Konkurenceschopné, dostupné a bezpečné regiony
Prioritní osa 2	Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů
Prioritní osa 3	Dobrá správa území a zefektivnění veřejných institucí
Prioritní osa 4	Komunitně vedený místní rozvoj
Prioritní osa 5	Technická pomoc

Zdroj: (Národní operační programy, c2022), vlastní úprava

Prioritou IROP bylo zkvalitnění dopravní infrastruktury, podpora sociálního podnikání a sociálního začleňování, zvyšování kvality zdravotní péče, podpora regionálního vzdělávání, dostupná veřejná správa atd. Cílem IROP bylo zajištění vyváženého rozvoje území, zlepšení veřejných služeb a zajištění udržitelného rozvoje v obcích, městech a regionech. (Národní operační programy, c2022)

2. Operační program Doprava (OP D)

OP D představoval, stejně jako v minulém programovacím období, nejvýznamnější zdroj pro financování dopravní infrastruktury. Cílem tohoto programu byla podpora veškeré infrastruktury vedoucí ke zkrácení cestovních dob, snížení negativních vlivů dopravy, odvedení tranzitní dopravy z měst atd. Celková alokace programu byla 4,56 mld. EUR, financování probíhalo z dvou fondů, ES a EFRR. Prioritní osy programu zobrazuje tabulka 26. (Národní operační programy, c2022)

Tabulka 26. Prioritní osy OP D

Prioritní osy OP D	
Prioritní osa 1	Infrastruktura pro železniční a další udržitelnou dopravu
Prioritní osa 2	Silniční infrastruktura na síti TEN-T a veřejná infrastruktura pro čistou mobilitu
Prioritní osa 3	Silniční infrastruktura mimo síť TEN-T
Prioritní osa 4	Technická pomoc

Zdroj: (Národní operační programy, c2022), vlastní úprava

3. Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK)

OP PIK se zaměřoval na rozvoj výzkumu a vývoje, rozvoj podnikání a konkurenceschopnosti malých a středních podniků, snižování energetické náročnosti ekonomiky a rozvoj vysokorychlostního internetu a rozvoj informačních a komunikačních technologií. Alokace programu byla 4,09 mld. EUR, financováno z EFRR. Prioritní osy zobrazuje tabulka 27. (Národní operační programy, c2022)

Tabulka 27. Prioritní osy OP PIK

Prioritní osy OP PIK	
Prioritní osa 1	Rozvoj výzkumu a vývoje pro inovace
Prioritní osa 2	Rozvoj podnikání a konkurenceschopnosti malých a středních firem
Prioritní osa 3	Účinné nakládání energií, rozvoj energetické infrastruktury a obnovitelných zdrojů energie, podpora zavádění nových technologií v oblasti nakládání energií a druhotných surovin
Prioritní osa 4	Rozvoj vysokorychlostních přístupových sítí k internetu a informačních a komunikačních technologií
Prioritní osa 5	Technická pomoc

Zdroj: (Národní operační programy, c2022), vlastní úprava

4. Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV)

Cílem programu byl rozvoj lidských zdrojů pro znalostní ekonomiku a udržitelný rozvoj v sociálně soudržné společnosti, podpora výzkumu, rozvoj vysokých škol a rovný přístup ke všem stupňům vzdělávání. Alokace činila 2,77 mld. EUR, program byl hrazen z fondu ESF a EFRR. Prioritní osy programu zobrazuje tabulka 28. (Národní operační programy, c2022)

Tabulka 28. Prioritní osy OP VVV

Prioritní osy OP VVV	
Prioritní osa 1	Posilování kapacit pro kvalitní výzkum
Prioritní osa 2	Rozvoj vysokých škol a lidských zdrojů pro výzkum a vývoj
Prioritní osa 3	Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání
Prioritní osa 4	Technická pomoc

Zdroj: (Národní operační programy, c2022), vlastní úprava

5. Operační program Životní prostředí (OP ŽP)

Cílem OP byla ochrana životního prostředí, eliminace negativních dopadů lidské činnosti a zmírňování dopadů změn klimatu. S tímto cílem souvisela i podpora efektivního využívání zdrojů, zlepšování kvality vody a ovzduší, ochrana a péče o přírodu. Na program bylo alokováno 2,79 mld. EUR z fondů FS a EFRR. Rozdělení na konkrétní prioritní osy ilustruje tabulka 29. (Národní operační programy, c2022)

Tabulka 29. Prioritní osy OP ŽP

Prioritní osy OP ŽP	
Prioritní osa 1	Zlepšování kvality vod a snižování rizika povodní
Prioritní osa 2	Zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech
Prioritní osa 3	Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika
Prioritní osa 4	Ochrana a péče o přírodu a krajinu
Prioritní osa 5	Energetické úspory
Prioritní osa 6	Technická pomoc

Zdroj: (Národní operační programy, c2022), vlastní úprava

6. Program rozvoje venkova (PRV)

Rozvoj venkova, obnova, zachování a zlepšení ekosystému skrze agroenvironmentálních opatření bylo hlavním cílem tohoto programu. Dále se zaměřoval na konkurenceschopnost a inovace zemědělských podniků, diverzifikaci ekonomických aktivit na venkově, vytváření nových míst ve venkovském prostoru a tím tak zvýšit hospodářský rozvoj venkova. Na program bylo alokována z fondu EZFRV 2,3 mld. EUR. Prioritní osy zobrazuje tabulka 30. (Národní operační programy, c2022)

Tabulka 30. Prioritní osy PRV

Prioritní osy PRV	
Prioritní osa 1	Podpora předávání poznatků a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech
Prioritní osa 2	Zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů
Prioritní osa 3	Podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracovávání zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství
Prioritní osa 4	Obnova, zachování a zlepšení ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím
Prioritní osa 5	Podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu
Prioritní osa 6	Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech

Zdroj: (Národní operační programy, c2022), vlastní úprava

7. Operační program Zaměstnanost (OP Z)

Cílem OP byla podpora konkurenceschopnosti skrze zlepšení lidského kapitálu a veřejné správy v ČR. Program se zaměřoval nejen na podporu zaměstnanosti, sociální začleňování a boj s chudobou, ale také na podporu rovných příležitostí žen a mužů, dalšího vzdělávání. Na program bylo alokováno 2,15 mld. EUR z ESF a YEI – Iniciativy na podporu zaměstnanosti mládeže. (Národní operační programy, c2022)

Tabulka 31. Prioritní osy OP Z

Prioritní osy OP Z	
Prioritní osa 1	Konkurenceschopné, dostupné a bezpečné regiony
Prioritní osa 2	Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů
Prioritní osa 3	Dobrá správa území a zefektivnění veřejných institucí
Prioritní osa 4	Komunitně vedený místní rozvoj
Prioritní osa 5	Technická pomoc

Zdroj: (Národní operační programy, c2022), vlastní úprava

8. Operační program Praha – pól růstu ČR (OP PPR)

OP PPR se zaměřoval na posílení výzkumu, udržitelnou mobilitu, energetické úspory a podporu sociálního začleňování včetně podpory vzdělanosti a zaměstnanosti.

Toto zaměření mělo hl. městu Praha zajistit konkurenceschopnost a kvalitní prostor k životu v rámci města. Na program bylo alokována 0,2 mld. EUR z fondů ESF a EFRR. Priority programu popisuje tabulka 32. (*Národní operační programy, c2022*)

Tabulka 32. Prioritní osy OP PPR

Prioritní osy OP PPR	
Prioritní osa 1	Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací
Prioritní osa 2	Udržitelná mobilita a energetické úspory
Prioritní osa 3	Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě
Prioritní osa 4	Vzdělání a vzdělanost a podpora zaměstnanosti
Prioritní osa 5	Technická pomoc

Zdroj: (*Národní operační programy, c2022*), vlastní úprava

9. Operační program Rybářství (OP R)

OP R byl zaměřen na rozvoj udržitelného chovu ryb včetně diverzifikace akvakultury, zavádění moderních chovných systémů zajišťujících zvyšování produkce ryb s nižšími negativními dopady na životní prostředí. Cílem zavedení těchto prvků bylo zvýšení celoročních dodávek ryb na domácí trh. Na program bylo alokováno 0,03 mld. EUR z fondu ENRF. Prioritní osy ilustruje tabulka 33. (*Národní operační programy, c2022*)

Tabulka 33. Prioritní osy OP R

Prioritní osy OP R	
Prioritní osa 1	Podpora environmentálně udržitelné, inovativní a konkurenceschopné akvakultury založené na znalostech a účinně využívající zdroje
Prioritní osa 2	Podpora provádění společné rybářské politiky
Prioritní osa 3	Podpora uvádění na trh a zpracování

Zdroj: (*Národní operační programy, c2022*), vlastní úprava

10. Operační program Technická pomoc (OP TP)

Program byl založen jako podpůrný prostředek pro nastavení prostředí pomáhající zdárné implementaci Dohody o partnerství a tematických operačních programů. Program byl financován z FS, alokace činila 0,21 mld. EUR. Prioritní osy popisuje níže uvedená tabulka 34. (*Národní operační programy, c2022*)

Tabulka 34. Prioritní osy OP TP

Prioritní osy OP TP	
Prioritní osa 1	Podpora řízení a koordinace Dohody o partnerství
Prioritní osa 2	Jednotný monitorovací systém

Zdroj: (*Národní operační programy*, c2022), vlastní úprava

8.3.3 Cíl – Evropská územní spolupráce

Přeshraniční spolupráce

Podpora přeshraniční spolupráce pomocí operačních programů navazovala na programy realizované v období 2007-2013. Programy tak opět pomáhaly financování přeshraničních programů a jejich obsahů, které se týkají spolupráce a rozvoje potenciálu příhraničních území. Jednalo se o pět operačních programů, a to Interreg V-A Česká republika – Polsko (alokace 226 221 710 EUR), Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika (alokace 90 139 463 EUR), Interreg V-A Rakousko – Česká republika (alokace 97 814 933 EUR), OPPS Česká republika – Svobodný stát Bavorsko (alokace 103 375 149 EUR) a OPPS Svobodný stát Sasko – Česká republika (alokace 157 967 067 EUR). (*Programy přeshraniční a nadnárodní spolupráce 2014–2020*, 2019)

Nadnárodní a meziregionální spolupráce

Operační programy nadnárodní a meziregionální spolupráce se zaměřovaly na spolupráci institucí a veřejných orgánů s cílem výměny a přenosu zkušeností zejména v oblasti inovací, dopravní dostupnosti, životního prostředí a zvyšování atraktivit měst a regionů. Konkrétně se jednalo o tyto programy: Interreg CENTRAL EUROPE (alokace 246 581 112 EUR), Interreg DANUBE (alokace 221 924 597 EUR) a Interreg EUROPE (alokace 359 326 320 EUR). Programy byly financovány z fondu ERDF. (*Programy přeshraniční a nadnárodní spolupráce 2014–2020*, 2019)

Nadnárodní program Interreg CENTRAL EUROPE se týkal území 9 států: Rakousko, Česká republika, část Německa, Maďarsko, část Itálie, Polsko, Slovenská republika, Slovinsko a Chorvatsko. Nadnárodní program Interreg DANUBE pokrýval následující státy: Rakousko, Bosnu a Hercegovinu, Bulharsko, Chorvatsko, Českou republiku, Německo (Bavorsko, Bádensko-Württembersko), Maďarsko, Moldavsko, Černou Horu, Rumunsko, Srbsko, Slovensko, Slovinsko a Ukrajinu. Meziregionální spolupráce v rámci programu Interreg Europe probíhala mezi členskými státy EU,

Švýcarska a Norska. (Programy přeshraniční a nadnárodní spolupráce 2014–2020, 2019)

8.3.4 Financování v programovém období 2014-2020

Česká republika měla v programovém období 2014-2020 k dispozici přes 25 mld. EUR. V níže uvedené tabulce je uvedené čerpání k 28. 2. 2022, a to z důvodu, že čerpání programového období ještě není uzavřeno. Během programového období došlo i k zvýšení alokací z nových nástrojů na obnovu po koronavirové krizi. (Čerpání v období 2014-2020, c2022)

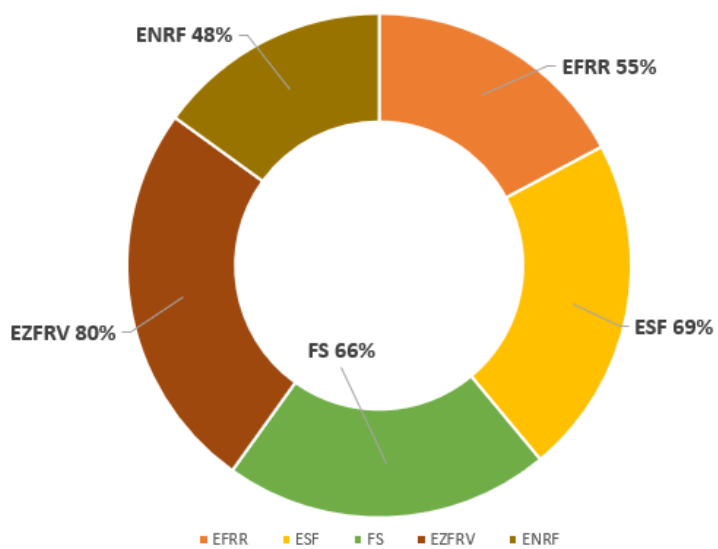
Tabulka 35. Financování v programovém období 2014-2020

OP	Celková alokace (mil. Kč)	Zrealizované projekty		Vyčerpáno (%)
		Počet projektů	Objem proplacených výdajů (mil. Kč)	
OP PIK	98 086,7	13 254	65 425,2	66,7
OP VVV	70 751,3	20 944	70 430,5	99,5
OP Z	61 029,4	9 368	51 362,7	84,2
OP D	116 803,5	317	93 100,5	79,7
OP ŽP	68 186,5	9 474	50 715,9	74,4
IROP	149 712,1	12 168	90 595,7	60,5
OP PPR	5 126,3	1 470	4 007,2	78,2
OP TP	5 411,3	252	4 517,0	83,5
PRV	79 765,1	320 469	59 600,1	74,7
OP R	760,4	1 164	551,5	72,5
CELKEM	655 632,6	388 880	490 306,3	74,8

Zdroj: (Čerpání v období 2014-2020, c2022), vlastní úprava

Graf 3 ilustruje stav čerpání fondů k 31.12.2020, zobrazuje finanční prostředky v již proplacených žádostech o platbu.

Graf 3. Podíl vyčerpaných prostředků 2014-2020 dle jednotlivých fondů k 31.12.2020

Zdroj: (Výroční zpráva o implementaci Dohody o partnerství za rok 2020, 2021), vlastní úprava

9 Indikátory sledování regionálního rozvoje ČR

9.1 Programové období 2007-2013

V období 2007-2013 bylo schváleno k realizaci téměř 50 tis. projektů, kohezní politika přinesla okamžité a viditelné výsledky. V mnoha oblastech došlo k významným pokrokům. Největší krátkodobé dopady měly investice do dopravní infrastruktury, největší dlouhodobé investice do lidských zdrojů. V níže uvedené tabulce 36 je uveden výběr z indikátorů, které jsou vztaženy k tomuto programovacímu období. (*Výroční zpráva o implementaci Dohody o partnerství za rok 2020, 2021*)

Tabulka 36. Vybrané indikátory v programové období 2007-2013

Úspěšně naplněné indikátory	
Zaměstnanost	
Nárůst zaměstnanosti u středních a velkých firem a u žen s dětmi (zvýšení příjmu podpořených matek, před zapojením - 10 927 Kč, průměrný příjem v průběhu implementace - 15 318 Kč)	Nárůst zaměstnanosti ohrožených osob (začlenění podpořené osoby na trhu práce v 63,5 % případů rok po skončení projektu)
Životní prostředí	
Snížení koncentrace fosforu a fosforečnanů ve sledovaných oblastech díky výstavbě čistíren odpadních vod	Enviromentální vzdělávání (pozitivní vliv na jeho stabilizaci, zvýšení kvalit služeb)
Cestovní ruch	
Zvýšení atraktivity turistických cílů regionů, zvýšení kvality a kapacity služeb, vytvoření pracovních míst v cestovním ruchu a rekonstrukce památek	
Vzdělávání	
Počáteční vzdělávání	Terciální vzdělávání, VaV
Zlepšení rozvoje klíčových kompetencí žáků, tj. informační a komunikační dovednosti, jazyky a přírodní vědy, větší inkluze, multikulturní výchova, nové výukové materiály a posílení vzdělávání pedagogů	Vyšší diverzifikace systému VŠ, zvýšení kvality výuky a uplatnitelnosti absolventů na trhu práce, udržení expertních týmů a jejich motivace ve vědeckých institucích a popularizace VaV
Další vzdělávání	Systémový rámec
Zlepšení dostupnosti tohoto vzdělávání, rozšíření nabídky pro cílové skupiny, posílení motivace k dalšímu vzdělávání	Zavedení nových forem a metod výuk od počátečního vzdělávání, lepší provázanost SŠ a VŠ, podpora vzdělávání a rozvoje pedagogů

Doprava	
Železniční doprava	Silniční doprava
Zvýšení zájmu o cestování vlakem, zvýšení počtu cestujících, zkrácení jízdních dob, délka rekonstruovaných železničních tratí - 215,9 km	Snížení dopravy díky obchvatům (např. Moravské Budějovice – převedení 66,3 % celkové dopravy na obchvat), délka nových silnic I. třídy - 184,1 km
Podnikání a inovace	
Zvýšení rozmanitosti produkce o 24 %, zvýšení výrobních kapacit o 25 %, zvýšení kvality výroby, zvýšení efektivity produkce (průměrná úspora času dosáhla 22 % u podpořených projektů), zvýšení konkurenceschopnosti, snížení fluktuace zaměstnanců, zvýšení zavádění nových technologií (cca o 25 % veškerých technologií podpořených podniků), zvýšení podílu na trhu a objemu výroby	
Veřejná správa	Výzkum a vývoj
Zvýšení kvalifikace zaměstnanců, zavedení systémového přístupu k rozvoji lidských zdrojů, zavedení systému řízení kvality a vyšší transparentnosti a otevřenosti veřejné správy	Zvýšení zájmu studentů o přírodní a technické obory, zvýšení návštěvnosti science center a jejich vzdělávacích programů

Zdroj: (Výroční zpráva o implementaci Dohody o partnerství za rok 2020, 2021), vlastní úprava

9.2 Programové období 2014-2020

Podle Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020 (2013) bylo stanoveno, že pokrok v regionálním rozvoji ČR a ve snižování regionálních rozdílů bude sledován kontinuálně a s roční periodicitou následně vyhodnocován. V níže uvedených tabulkách jsou uvedeny vybrané indikátory pro tato hodnocení.

9.2.1 Indikátory pro sledování regionálních rozdílů

Sledování vývoje indikátorů a analýzy vývojových trendů se soustředilo nejen na krajskou úroveň, ale zejména na situaci ve správních obvodech ORP, tak, jak ilustruje tabulka 37. (*Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020*, 2013)

Tabulka 37. Indikátory pro sledování regionálních rozdílů

	ČR 2011	Kraj	ORP
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele (Kč)	365 961	√	√
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele (Kč)	191 305	√	√
Hrubá přidaná hodnota (Kč)	3 462 434	√	√
Míra ekonomické aktivity obyvatel (v %)	58,3	√	√
Průměrná produktivita práce (HDP na pracovníka, v tis. Kč)	785,5	√	√
Daňová výtěžnost obcí na 1 obyvatele (v tis. Kč)	13,435	√	√

Zadluženost obcí na 1 obyvatele (v tis. Kč)	6,188	√	√
Obecná míra nezaměstnanosti (v %)	6,7	√	√
Míra dlouhodobé nezaměstnanosti (v %)	2,7	√	√
Míra registrované nezaměstnanosti (v %)	8,62	√	√
Index závislosti II (v %)	22,75	√	√
Výdaje na dávky pomoci v hmotné nouzi (Kč)	4 773 246	√	√
Počet vyplacených dávek/počtu obyvatel 15-64 let	138 114	√	√
Saldo migrace	203,43	√	√

Zdroj: (Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020, 2013)

9.2.2 Indikátory pro sledování vývoje státem podporovaných regionů

Pro hodnocení vývoje státem podporovaných regionů se používala změna u vybraných ukazatelů z ekonomické a sociální oblasti, viz tabulka 38. (Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020, 2013)

Tabulka 38. Indikátory pro sledování vývoje státem podporovaných regionů

	ČR 2011	Změna
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele (ČR = 100, Kč)	66,8	↑/↓
Zadluženost ORP na 1 obyvatele (v tis. Kč)	2, 787	↑/↓
Výdaje na dávky pomoci v hmotné nouzi (Kč)	2 345 113	↑/↓
Počet vyplacených dávek/počtu obyvatel 15-64 let	66 253	↑/↓
Saldo migrace	-97	↑/↓
Míra dlouhodobé nezaměstnanosti (v %)	4,06	↑/↓
Míra registrované nezaměstnanosti (v %)	12,97	↑/↓
Počet obcí s POÚ v rámci ORP s výskytem sociálně vyloučených lokalit	89	↑/↓

Zdroj: (Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020, 2013), vlastní úprava

9.2.3 Plnění indikátorů v programovém období 2014-2020

Programy v období 2014-2020 by měly naplnit cílové hodnoty indikátorů do konce roku 2023. V tabulce 39 jsou zobrazeny dosažené hodnoty vybraných indikátorů.

Tabulka 39. Dosažené hodnoty vybraných indikátorů v programové období 2014-2020

Úspěšně plněné indikátory		Slabší oblast ¹
OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost		
9 894 podniků pobírajících podporu	4 350 nově instalovaných technologií	0 domácností má nově přístup k vysokorychlostním sítím
OP Výzkum, vývoj a vzdělávání		
102 522 pracovníků ve vzdělávání uplatní praxi v nové dovednosti	5 507 vytvořených odborných publikací	0 jednání Národních inovačních platforem
OP Zaměstnanost		
1652 500 účastníků získalo potvrzení o kvalifikaci	38 812 osob využívá zařízení péče o děti předškolního věku	0 nových podpořených programů na podporu zdraví
OP Doprava		
311 kilometrů modernizovaných železničních tratí	225 kilometrů nových či modernizovaných silnic	9,8 kilometrů tratí tramvají, trolejbusů a linek metra
OP Životní prostředí		
588 obcí s digitálním povodňovým plánem	391 kilometrů nově budované vodovodní sítě	0 opatření realizovaných pro snížení eutrofizace
Integrovaný regionální OP		
1 861 podpořených vzdělávacích zařízení	785 nově pořízených vozidel pro veřejnou dopravu	45 přestupních terminálů ve veřejné dopravě
OP Praha – pól růstu ČR		
10 002 dětí či studentů využívajících vzdělávací zařízení	163 ověřených aktivit Proof of concept	16 podpořených zázemí pro služby a sociální práci
OP Technická pomoc		
2 062 uskutečněných školení, seminářů a konferencí	80 uspořádaných informačních a propagačních aktivit	179 kusů nového vybavení pro zaměstnance implem. struktury
Program rozvoje venkova		
485 386 hektarů stanovišť přispívá ke zlepšení kvality vody	149 zemědělských podniků nově zpracovává vlastní produkty	188 hektarů zalesněné zemědělské půdy
OP Rybářství		
30 nově vybudovaných rybníků	5 066 kilogramů vysazeného úhoře	5 podpořených nových chovatelů

Zdroj:(Výroční zpráva o implementaci Dohody o partnerství za rok 2020, 2021), vlastní úprava

¹ Vztaheno k cílové hodnotě

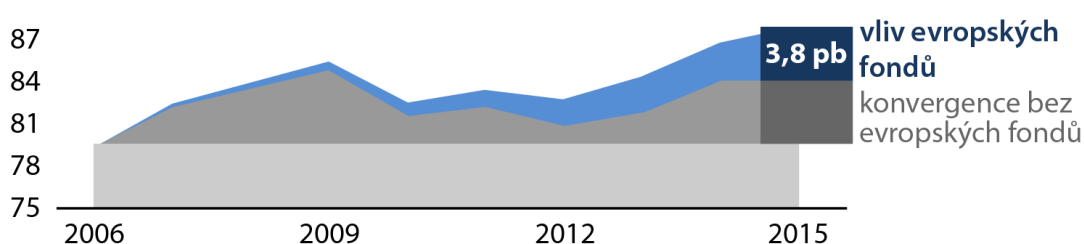
V prvních dvou sloupcích jsou úspěšně plněné indikátory. V posledním sloupci jsou uvedeny indikátory, u kterých je plnění zatím v horší pozici, v současné době ještě nedošlo k jejich naplnění. Důvodem nenaplnění může být např. omezený počet žadatelů, nesprávné nastavení výše cílových hodnot, zpoždění harmonogramu realizace projektů apod. (*Výroční zpráva o implementaci Dohody o partnerství za rok 2020, 2021*)

10 Dopady ESI fondů na ČR a regiony

10.1 Vliv fondů EU na výši HDP ČR v 2006–2015

Evropské fondy hrály a hrají značnou roli v investicích. Díky prostředkům z těchto fondů všechny regiony v minulých letech ekonomicky rostly. Bez vlivu politiky soudržnosti by se dva regiony, konkrétně Střední Čechy a Severozápad, dokonce nepřiblížily k průměrné úrovni HDP EU. V roce 2015, kdy byl dopad fondů na HDP největší, bylo v ČR HDP o 3,8 % vyšší, než by bylo bez politiky soudržnosti, viz graf 4 níže. (Hlavní zjištění z evaluací: Výsledky vybraných evaluací realizovaných v programovém období 2014–2020, 2019)

Graf 4. Vliv ESIF na HDP ČR

Zdroj:(Hlavní zjištění z evaluací: Výsledky vybraných evaluací realizovaných v programovém období 2014–2020, 2019), vlastní úprava

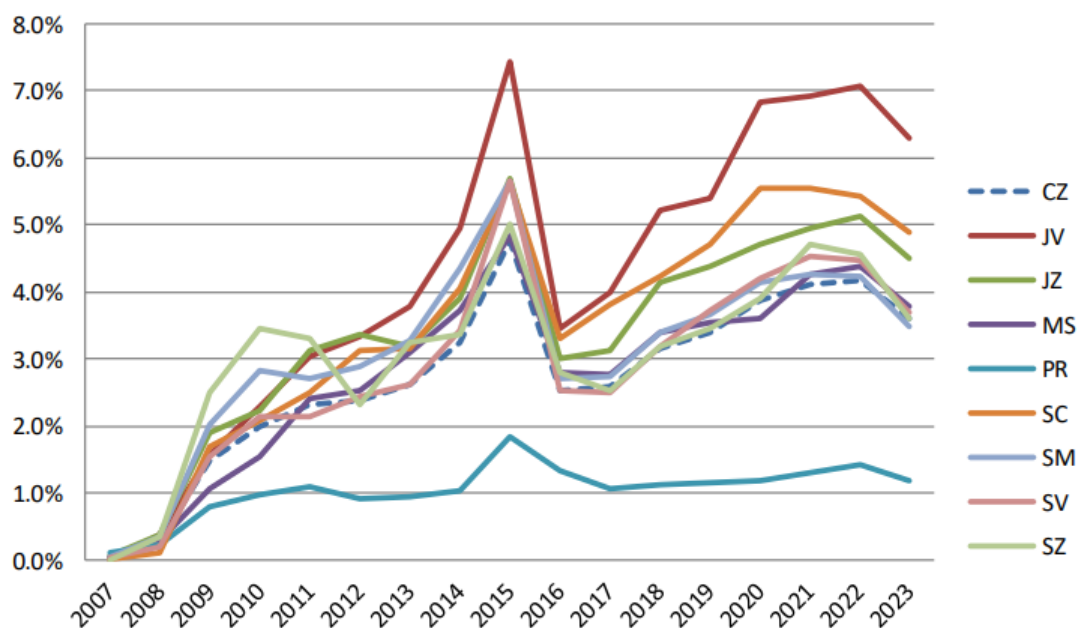
10.2 Regionální dopady fondů EU v ČR 2007–2023

Níže uvedené grafy představují odhad dopadů EU fondů za dvě programová období, 2007-2013 a 2014-2020. V rámci modelování dopadů je využita predikce čerpání EU fondů do roku 2023. Na všech prezentovaných obrázcích je spatřitelný vliv roku 2015, kdy došlo k největšímu čerpání fondů v historii ČR.

10.2.1 Dodatečný růst HDP na regionální úrovni ČR

Díky čerpání EU fondů byl nejvýraznější dodatečný růst v regionu Jihovýchod, viz graf 5, následně v regionu Střední Čechy. Ostatní regiony, s výjimkou Prahy, měly dodatečný růst na úrovni průměru ČR. (Regionální efekty implementace EU fondů v letech 2007-2020, 2021)

Graf 5. Dodatečný růst HDP na regionální úrovni ČR, stálé ceny roku 2015

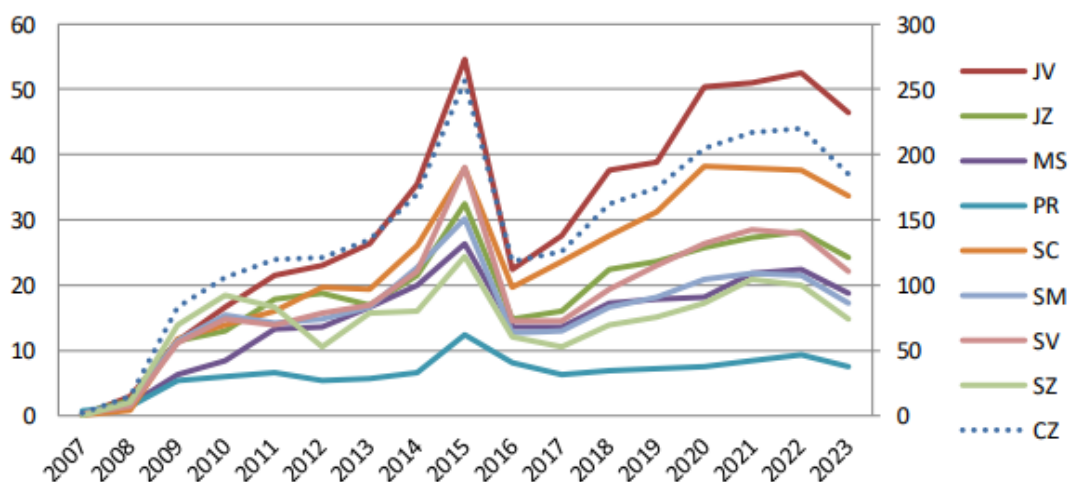

Zdroj: (Regionální efekty implementace EU fondů v letech 2007-2020, 2021)

10.2.2 Dodatečná zaměstnanost dle regionů soudružnosti a na národní úrovni

Zaměstnanost a její celková změna způsobená implementací fondů EU je znázorněna níže na grafu 6.

Graf 6. Dodatečná zaměstnanost (tisíce osob) dle regionů soudružnosti (levá osa) a na národní úrovni (pravá osa)

Zdroj: (Regionální efekty implementace EU fondů v letech 2007-2020, 2021)

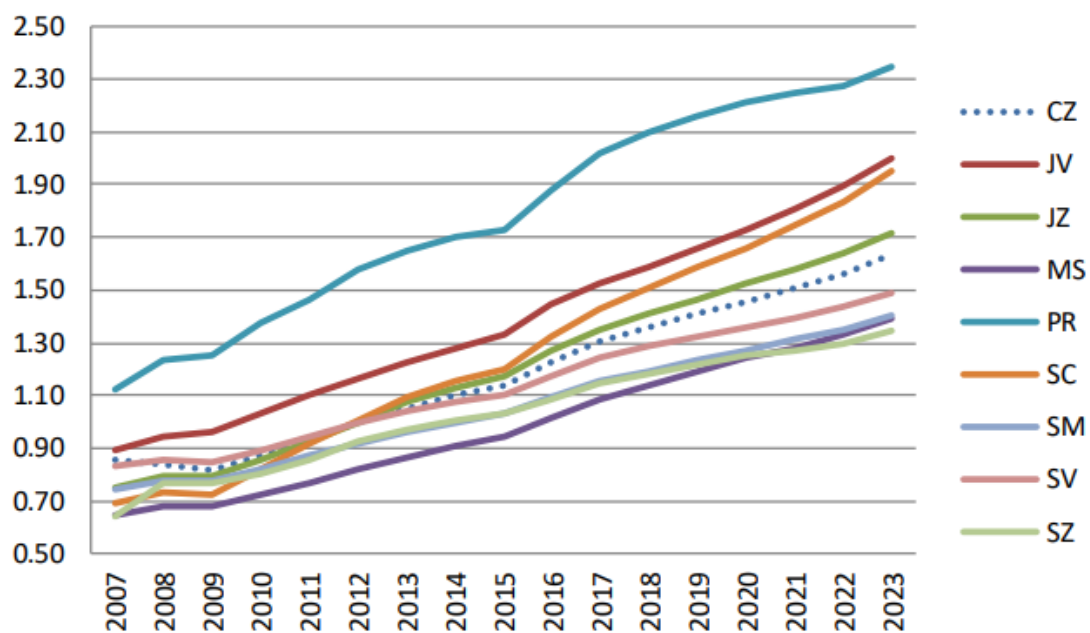
Nejvyšší hodnoty dosáhl potenciál růstu v roce 2015, 257 tisíc osob. Dodatečná zaměstnanost klesá v momentě snížení velikosti čerpání fondů EU, nicméně, neznamená

to, že by pracovní místa zanikla, jen fondy EU přispěly k jejich udržitelnosti v menší míře. V roce 2023 je očekávaná zaměstnanost na úrovni 185 tis. osob, zejména v regionech Jihovýchod a Střední Čechy. (*Regionální efekty implementace EU fondů v letech 2007-2020, 2021*)

10.2.3 Vývoj kumulativního multiplikátoru na regionální úrovni

Podle simulace modelu HERMIN kumulativní multiplikátor pro ČR dosahuje v roce 2023 hodnoty 1,63 (využití fondu EU ve výši 1 Kč způsobí nárůst HDP o 1,63 Kč). Výše kumulativního multiplikátoru je ovlivněna velikostí regionu a jeho ekonomické síly, objemem fondů EU alokovaných v daném regionu, absorpční kapacitou regionu a jeho sektorovou strukturou. Hodnoty kumulativního multiplikátoru zobrazuje graf 7. (*Regionální efekty implementace EU fondů v letech 2007-2020, 2021*)

Graf 7. Vývoj kumulativního multiplikátoru na regionální úrovni

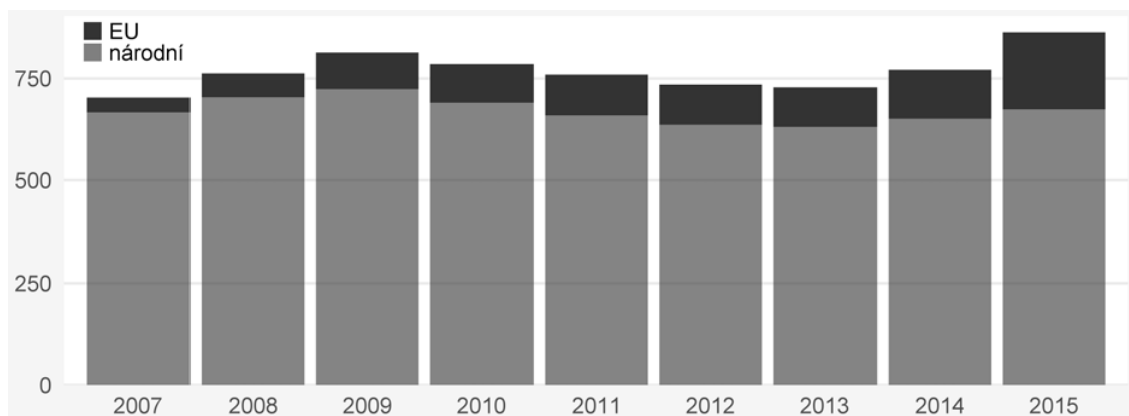

Zdroj: (*Regionální efekty implementace EU fondů v letech 2007-2020, 2021*)

10.3 Podíl fondů EU na celkových výdajích

Celkové výdaje v roce 2007 byly 703 mld. Kč a do roku 2015 vzrostly o 160 mld. Kč na 863 mld. Kč, tak, jak zobrazuje graf 8. Značnou část tohoto rozdílu tvoří fondy EU, které mezi těmito roky vzrostly o 153 mld. Kč, což znamená nárůst z 5 % celkových výdajů na 22 %. (Veřejné výdaje a fondy EU 2007–2015, 2017)

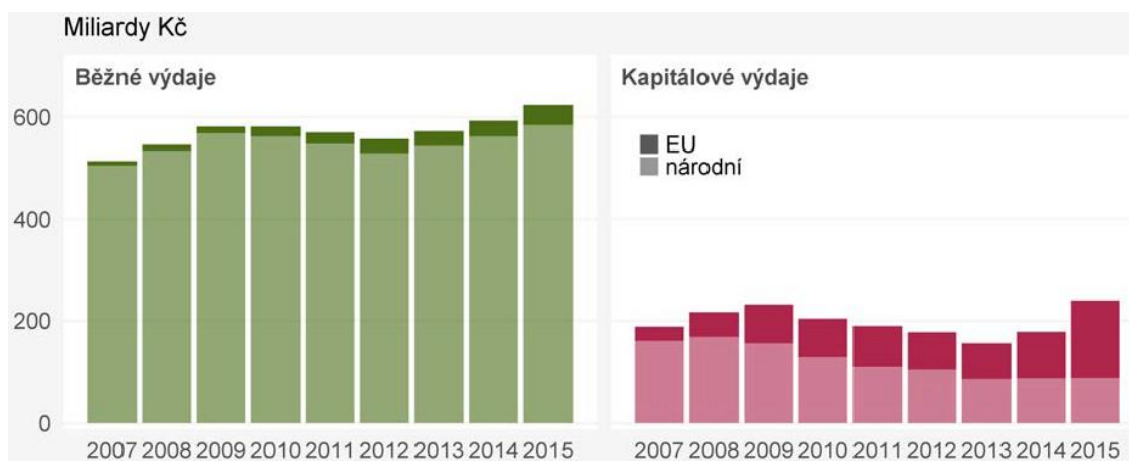
Graf 8. Vývoj celkových výdajů – národní a z EU, 2007-2015

Zdroj: (Veřejné výdaje a fondy EU 2007–2015, 2017)

Graf 9 ilustruje rozdělení těchto výdajů v rozdělení na běžné a kapitálové výdaje. Z obrázku vyplývá, že za výrazný nárůst celkových výdajů jsou zodpovědné hlavně kapitálové výdaje.

Graf 9. Vývoj běžných a kapitálových výdajů – národní a z EU, 2007-2015

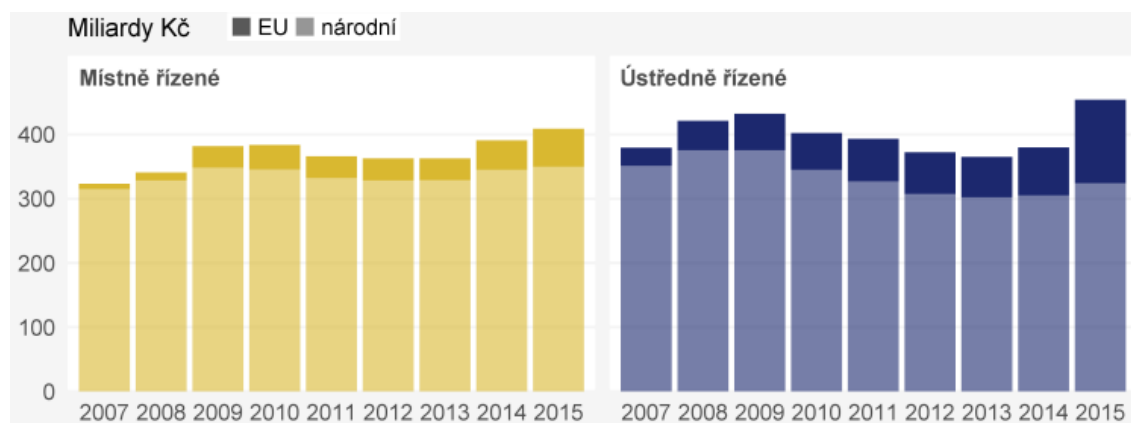
Zdroj: (Veřejné výdaje a fondy EU 2007–2015, 2017)

V roce 2007 byly celkové kapitálové výdaje 189 mld. Kč, z čehož 15 % (28 mld. Kč) tvořily kapitálové výdaje z fondů EU. V roce 2009 tvořily tyto výdaje již třetinu z celkových výdajů. V roce 2015 kapitálové výdaje z fondů EU tvořily již 63 %

z celkových kapitálových výdajů (150 mld. Kč). Je zjevné, že v průběhu let kapitálové výdaje z fondů EU rostly a z vlastních zdrojů klesaly, což může ukazovat na postupnou substituci vlastních kapitálových výdajů pomocí fondů z EU. (*Veřejné výdaje a fondy EU 2007–2015*, 2017)

Další graf, graf 10, zobrazuje podíl EU fondů dle typu organizací, místně a ústředně řízených. Ústředně řízenou organizací je organizace financovaná ze státního rozpočtu (organizační složka státu), včetně státních fondů a místně řízenými organizacemi jsou myšleny municipality – obce a kraje, včetně regionálních rad. U obou typů organizací vzrostla role fondů EU. (*Veřejné výdaje a fondy EU 2007–2015*, 2017)

Graf 10. Vývoj celkových výdajů místně a ústředně řízených organizací – národní a z EU, 2007-2015

Zdroj: (*Veřejné výdaje a fondy EU 2007–2015*, 2017)

10.4 Podíl fondů EU na oblastech výdajů

Jak již bylo zmíněno, podíl fondů EU je vyšší u kapitálových výdajů ústředně řízených organizací, ale rostl i u místně řízených organizací. Tabulka 40 zobrazuje rozpočtové oblasti, kde fondy EU mají buď relativně vysoký podíl, případně výrazný nárůst podílu. Tyto nárůsty jsou především u kapitálových výdajů – u dopravy, ostatního výzkumu, vodního hospodářství, vzdělávání a zdravotnictví. Tabulka tak může sloužit jako výčet oblastí, které může při snížení financí z fondů EU ohrozit nedostatek zdrojů. (*Veřejné výdaje a fondy EU 2007–2015*, 2017)

Tabulka 40. Rozpočtové oblasti s vysokým podílem fondů EU

	Místně řízené organizace	Ústředně řízené organizace
Běžné výdaje	Politika zaměstnanosti	Ochrana životního prostředí
		Politika zaměstnanosti
Kapitálové výdaje	Doprava (včetně dálnic, železnic)	Doprava (včetně dálnic, železnic)
	Státní moc, státní správa, územní samospráva a politické strany	Průmysl, stavebnictví, obchod a služby
	Průmysl, stavebnictví, obchod a služby	Bezpečnost a veřejný pořádek
	Vzdělávání a školské služby (1; předškolní, základní, střední)	Vzdělávání a školské služby (2; vysokoškolské, umělecké, jazykové)
	Vzdělávání a školské služby (2; vysokoškolské, umělecké, jazykové)	Ochrana životního prostředí
	Ochrana životního prostředí	Bydlení, komunální služby a územní rozvoj
	Sociální služby a společné činnosti v sociálním zabezpečení a politice	Kultura, církve a sdělovací prostředky
	Kultura, církve a sdělovací prostředky	Vodní hospodářství
	Vodní hospodářství	Zdravotnictví
	Zdravotnictví	Ostatní výzkum a vývoj (AV, GAČR, TAČR)
	Ostatní výzkum a vývoj	Požární ochrana a integrovaný záchranný systém
	Požární ochrana a integrovaný záchranný systém	
	Všeobecné hospodářské záležitosti a ostatní ekonomické funkce	

Zdroj: (Veřejné výdaje a fondy EU 2007–2015, 2017)

11 Návrhová část

Transformace ekonomiky ČR po společenské přeměně v roce 1989 a následný vstup ČR do EU v roce 2004 byly příčinou nových přístupů a změn v regionálním rozvoji. A to jednak v posunu chápání významu regionálního rozvoje jako kontinuálního přístupu v dlouhodobém řešení negativních disparit, tak i v potřebě nového koordinovaného přístupu k této problematice.

Jak ukázaly předcházející subkapitoly, vidíme, že pro implementaci a použití vhodných nástrojů regionální politiky neexistuje jeden univerzální návod, a to již z důvodu podstaty regionální politiky, kdy regionální rozvoj sleduje vždy několik úrovní cílů (EU, národní, lokální). Regionální rozvoj by měl také respektovat charakteristiku daného regionu. Nicméně uskutečňovat regionální politiku v tržní ekonomice je racionální a potřebné. V prospěch těchto intervencí, pomocí nástrojů regionální politiky, hovoří ekonomické, sociální a ekologické důvody. Mezi tyto důvody můžeme řadit např. snižování nezaměstnanosti, snižování meziregionálních rozdílů, snižování pracovně motivované migrace, dosahování vyššího tempa ekonomického růstu, využití potenciálu regionu, snížení rozdílu v příjmech a životní úrovň obecně, větší rozprostření a rovnoměrnost ekonomických aktivit. Regionální politika je uplatňována na různých institucionálních úrovních, konkrétně na rovinách: EU, národní ekonomika, region a obec (Ježek et al., 2014), a při jejím uplatňování je dodržováno několik principů: princip koncentrace, programování, partnerství, subsidiarity a doplňkovosti.

Regionální politika se snaží ovlivňovat ekonomický rozvoj země, proto jsou nejdůležitějšími aktéry stát a jeho ministerstva, v České republice je to hlavně Ministerstvo pro místní rozvoj. Tyto centrální orgány nastavují základní nástroje fungování regionální politiky, a to hlavně pomocí úprav legislativy, metodiky a nastavením finančních pomoci. Ideální pozicí těchto orgánů je vytvářet pouze vhodné rámcové podmínky pro regionální rozvoj, respektovat subsidiaritu, decentralizaci, přenášet kompetence s cílem povzbuzení soukromých aktivit, ať už podnikatelských, nebo občanských. Nepůsobit jako byrokratická administrativní brzda, protože jak Ježek et al. (2014) tvrdí, nízká regulace často způsobuje větší atraktivitu regionů než finanční podněty. Takovou regulací, která je brzdící v rozvoji, je v současné době např. stav stavebního zákona. Regulace se většinou zaměřují na zamezení společensky nežádoucích

vývoju či jejich regulaci, ale s pomocí těchto nástrojů nelze pozitivně stimulovat rozvoj v ekonomicky slabých oblastech. Snaha státu a jeho regionální politiky tak nemusí mít vždy pozitivní účinek. Vhodným procesem je tak pokračování ve změnách dosavadního pojetí veřejné správy se zaváděním New public managementu, kdy do veřejného sektoru a jeho institucí proniká nový manažerský přístup a prvky podnikového řízení.

Hlavním nástrojem regionální politiky EU, jak vyplývá z analýzy, jsou strukturální fondy a fondy soudružnosti Evropské unie. Jedná se vlastně o nástroj realokace kapitálu, který zároveň můžeme řadit k nástrojům monetární politiky. Kohezní politika je založena na principu solidarity mezi státy Evropské unie, kdy bohatší státy přispívají na rozvoj ekonomicky slabších regionů k dorovnání jejich úrovně. Strukturální fondy jsou čerpány v rámci několikaletých cyklů, tzv. programových období, skrze operační programy. Cíle a priority jednotlivého období jsou vždy před jeho počátkem vymezeny programovými dokumenty. Dalším nástrojem je poskytování dotací a zvýhodněných úvěrů, tato podpora probíhá na národní úrovni. Mezi další nástroj národní úrovně můžeme zařadit i investiční pobídky, kdy díky nim dochází také k realokaci kapitálu a zároveň i k realokaci pracovních sil.

První programové období EU fondů v ČR probíhalo v letech 2004-2006 (standardní období programového období probíhalo mezi 2000-2006, ale ČR se týkal až po jejím vstupu do EU po roce 2004) a bylo zaměřeno na 3 cíle: Cíl 1 - Podpora rozvoje zaostávajících regionů, Cíl 2 - Podpora oblastí potýkajících se s restrukturalizací a Cíl 3 - Podpora politiky zaměstnanosti a vzdělávání. Celkem ČR v tomto období zrealizovala 13 290 projektů v hodnotě cca 62 mld. Kč pomocí 7 operačních programů. Další programové období pro ČR již znamenalo plnohodnotné zapojení do celého období, mezi lety 2007-2013. Pro toto období byly stanoveny následující cíle: Cíl 1 - Konvergence, Cíl 2 - Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, Cíl 3 - Evropská územní spolupráce. Cíl 1 byl naplňován pomocí 8 tematických a 7 regionálních programů. Celkem bylo zrealizováno více než 70 tis. projektů v celkové hodnotě 707,66 mld. Kč. Toto období bylo poznamenáno mnoha problémy, jedním z nich byl velký počet operačních programů a administrační náročnost žádostí, dalším problémem bylo počáteční pomalé čerpání. Nerovnoměrná rychlost čerpání alokované částky operačních programů může svádět k následnému rychlému a neefektivnímu čerpání. Této neefektivitě se dá vyhnout, a to tzv. přeprogramováním, přesunutí části finančních prostředků z jednoho programu do druhého. Třetí programovací období, v letech 2014-2020, reagovalo na problémy

z minulého období a došlo tak k redukci počtu operačních programů z 26 na 9. V uvedeném období byly nastaveny pouze dva cíle: Cíl 1 - Investice pro růst a zaměstnanost a Cíl 2 - Evropská územní spolupráce. Alokace pro roky 2014-2020 byla cca 25 mld. EUR. V současné chvíli ještě není programovací období uzavřeno, k 28. 2. 2022 je prozatím vyčerpáno 74,8 %. Toto období je navíc zatíženo potřebou reakce na pandemickou situaci šíření COVID-19. Tato krize si vyžádala koordinovanou reakci jak na unijní, tak i vnitrostátní úrovni, kdy na počátku roku 2020 šíření COVID-19. Odpovědí je vznik plánu obnovy Evropy, na jehož základě v ČR vznikl „Národní plán obnovy“, který má pomoci zmírnit hospodářský a sociální dopad koronavirové epidemie, zvýšit udržitelnost a odolnost ekonomiky a společnosti, zároveň i ČR připravit na tzv. zelenou a digitální transformaci. V současné chvíli tento plán prochází revizí z pohledu řízení i financování. Ministr průmyslu a obchodu Jozef Síkela podle příspěvku Vláda schválila změny v Národním plánu obnovy. Upravit se má řízení i financování (c2005 - 2021) k této inventarizaci plánu říká, že: *„Minulá vláda loni těsně před volbami načrtla Národní plán obnovy tak, aby na papíře vypadal co nejlépe pro její voliče. Ve skutečnosti ho ale postavila na hliněné nohy a kvůli tomu nyní velmi vážně hrozí, že se zhroutí a nebude z něj mít nikdo nic“*. Pro probíhající programové období předpokládám, vzhledem k současné geopolitické situaci, že financování z fondů EU budou i nadále provázet turbulentní časy a změny. Regionální politika se bude soustředit na udržení současného stavu regionů. Geopolitická situace a její nepredikovatelný vývoj se dotkne i „Zelené dohody pro Evropu“, tzv. Green deal. Hlavním cílem této dohody je dosažení klimaticky neutrální Evropy. Lze tak předpokládat, že na jedné straně bude sílit požadavek na energetickou bezpečnost států a odklad enviromentálních cílů, na druhou stranu bude sílit i tlak na rychlejší přechod k energii z obnovitelných zdrojů. Zároveň se v současné době přehodnocuje i pohled na jadernou energetiku, kdy „jádro“ bylo označeno jako zelený zdroj energie.

Fondy EU, jak jsem již zmínila, jsou důležitým nástrojem regionálního rozvoje a významným zdrojem financování výdajů u řady oblastí. Je otázkou, zda tyto prostředky vhodně doplňují výdaje z národních rozpočtů anebo dochází k jejich nahrazování. U některých oblastí totiž dosahuje podíl EU fondů více než 90 % kapitálových výdajů, podíl EU zdrojů navíc u většiny oblastí v průběhu 2007-2015 období dokonce rostl. Pro další programová období je nutné se u těchto oblastí (např. silniční a železniční infrastruktura,

výzkum a vývoj) připravit i na jiné způsoby financování, protože při snížení možnosti čerpání fondů EU dojde k zatížení národních rozpočtů.

Důležitým prvkem regionálního rozvoje je i kontrola úspěšnosti projektů, zda konkrétní projekt opravdu přispěl k regionálnímu rozvoji. Taková kontrola by měla ideálně sloužit nejen jako vyhodnocení efektivity (hodnocení na základě splnění či nesplnění indikátorů), ale i k přenosu zkušeností. Nejdůležitější je kvalita takového ukazatele než jejich počet. Indikátor specifikuje cíl, který má být naplněn, vypovídá o proběhlé změně, kterou region prošel a jak se dostal na současnou úroveň. Pro programové období 2014-2020 byl vytvořen závazný národní číselník indikátorů NČI 2014+, který obsahuje ověřené a metodicky správné indikátory posouzené podle postupu stanoveného metodickým pokynem Zásady tvorby a používání indikátorů v programovém období 2014-2020. K indikátorům, které budou známy i široké laické veřejnosti, patří zejména takové, které monitorují změnu ekonomického potenciálu, konkurenceschopnost a sociální úroveň, např. HDP na 1 obyvatele (mil. Kč), HDP na 1 obyvatele v PPS, EU=100, čistý disponibilní důchod domácnosti (mil. Kč), míra registrované nezaměstnanosti (%), průměrná měsíční mzda (Kč). Takové indikátory se nepoužívají jen jako popis stavu daného regionu, ale i v rámci srovnávacích analýz regionů.

Využívání fondů EU, jak vyplývá z výsledků kapitoly 10., má dlouhodobý pozitivní dopad na výši HDP, od roku 2009 vede k pravidelnému nárůstu HDP vůči předchozímu roku. Vzhledem k tomu, že jsou fondy EU podstatnou složkou veřejných investic a spotřeby, mají nezanedbatelný vliv na ekonomiku ČR. Díky jejich implementaci v programovém období 2014-2020 byl meziroční růst v roce 2020 o cca 2 % vyšší (ve stálých cenách) v porovnání se scénářem bez této intervence. Na základě kumulativního dodatečného růstu HDP ve stálých cenách roku 2015 dosáhla ČR v roce 2020 o 5,8 % vyšší HDP, než by měla bez implementace těchto zdrojů. V běžných cenách je tento dodatečný nárůst téměř 9,3 %. (*Regionální efekty implementace EU fondů v letech 2007-2020*, 2021)

Cílem implementace kohezní politiky by měla být maximalizace užitku, kterou ale nelze spojovat s pouhým vyčerpáním příslušné alokace přidělené členskému státu EU. Doporučením je při implementaci zvážit volbu takových investic a čerpání dotací takovým způsobem, aby výsledný efekt ideálně dál stimuloval další růst. Neměla by se zaměřovat schopnost „čerpání“ dotací s „efektivně čerpat“ dotace.

Závěr

Cílem této bakalářské práce byla analýza a zhodnocení používaných nástrojů a forem regionálního rozvoje. V úvodu práce byly formulovány hypotézy, na něž měla tato práce nalézt odpovědi a dojít k závěrečnému vyhodnocení.

Analytické práci předcházela teoretická, která byla věnována teoretickému vymezení pojmu region, regionální politiky a jejích nástrojů, definici regionálního rozvoje. Dále jsem se zaměřila na regionální politiku EU a České republiky. Součástí této teoretické části byl přiblížen princip indikátorů regionálního rozvoje a rozpočtu obcí včetně rozpočtového procesu obcí.

V úvodu praktické práce jsem se zaměřila na nástroje podpory regionálního rozvoje: legislativní a strategické, institucionální a finanční nástroje. Jak vyplývá z analýzy, všechny tyto nástroje se, svou mírou a silou, projevují v implementaci regionální politiky EU a tvoří tak neoddělitelný a vzájemně doplňující se komplex. Nejvýznamnějším nástrojem kohezní politiky jsou fondy EU, jejichž čerpání probíhá skrze operační programy v rámci víceletých programových období. Následně jsou popsána jednotlivá programovací období mezi lety 2004-2020, z několika hledisek: cílů, alokace, čerpání fondů, počtu operačních programů a jejich zaměření, počtu projektů.

Fondy EU od roku 2007 již tvořily znatelnou část kapitálových výdajů, která se postupně zvětšovala. V roce 2007 tvořily EU fondy 15 % kapitálových výdajů, v roce 2009 stoupl toto procento na 33 %. Mezi lety 2009-2014 hodnota kapitálových výdajů financovaných z EU fondů zůstala konstantní, nicméně díky poklesu výdajů z národních zdrojů se poměr zvyšoval. V roce 2015 kapitálové výdaje z fondů EU vzrostly na 63 % z celkových výdajů, na 150 mld. Kč. U některých oblastí podíl EU fondů dosahuje i více než 90 %. Při snižování možnosti čerpání fondů EU tak dojde k vyššímu zatížení národních rozpočtů a je nutné se připravit na jiné způsoby financování.

Díky prostředkům z fondů EU všechny regiony ČR v minulých letech ekonomicky rostly. V roce 2015, kdy byl dopad fondů na HDP největší, bylo v ČR HDP o 3,8 % vyšší, než by bylo bez politiky soudržnosti. Bez vlivu politiky soudržnosti by se dva regiony, konkrétně Střední Čechy a Severozápad, dokonce ani nepřiblížily k průměrné úrovni HDP EU.

SUMMARY AND KEYWORDS

This bachelor thesis summarizes the basic theoretical knowledge in the field of the regional development.

The first part, theoretical summary, deals with the definition of basic concepts and introduction to the issue of regional development, both from the perspective of the Czech Republic and the view of the European Union. The main principles, objectives and tools of regional development are defined. The part of the thesis contains the characteristic of the European structural and investment funds. In addition, the thesis focuses on the analysis of the grant opportunities provided by the EU. It also focuses on municipal budgets which constitutes their income, expenses.

The second practical part of the text focuses on the analysis of the EU 2004-2020 structural funds and their contribution to the development of the regions in Czech Republic. This part of the thesis also represents the main strategic documents that are crucial for the development of regional policy in the Czech Republic.

Key words: subsidies, European Union, EU funds, regional development, programming periods, indicators

Seznam použité literatury

Knižní zdroje

- Binek, J. (2010). *Rozvojové možnosti obcí*. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.
- Hřebík, Š., & Třebický, V. (2006). *Manuál zpracování a využití sady indikátorů rozvoje pro malé obce [Zrcadlo místní udržitelnosti]*. EnviConsult, s.r.o.
- Ježek, Jiří et al. (2014). *Regionální rozvoj*. Západočeská univerzita v Plzni.
- Kašparová, L., & Půček, M. (2009). *Kohezní politika: osídlení v České republice: partnerství měst a venkova*. Ministerstvo pro místní rozvoj.
- Mates, P., & Wokoun, R. (2001). *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*. Prospektrum.
- Peková, J., Pilný, J., & Jetmar, M. (2008). *Veřejná správa a finance veřejného sektoru* (3., aktualiz. a rozš. vyd). ASPI.
- Provazníková, R. (2015). *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. (3. aktualizované a rozšířené vydání). Grada Publishing
- Turečková, K. (2019). *Regionální ekonomika a politika pro bakalářské studium: Distanční studijní text* (2019 ed.). Slezská univerzita.
- Wokoun, R., Malinovský, J., Damborský, M., & Blažek, J. (2008). *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Linde.
- Wokoun, R., Mates, P., & Kadeřábková, J. (2011). *Základy regionálních věd a veřejné správy* (2011 ed.). Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.

Právní normy

Zákon č. 248/2000 Sb., Zákon o podpoře regionálního rozvoje

Zákon č. 243/2000 Sb., Zákon o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní).

Vyhláška č.412/2021 Sb. Vyhláška o rozpočtové skladbě

Zákon č. 250/2000 Sb. Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Zákon č. 2/1969 Sb. Zákon České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky

Elektronické zdroje

Celkové vyhodnocení výsledků a dopadů realizace Operačního programu Průmysl a podnikání 2004-2006. (2008). Ministerstvo průmyslu a obchodu. <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/38734/43072/515456/priloha003.pdf>

Dohoda o partnerství pro programové období 2014-2020. (2020) (6 ed.). Ministerstvo pro místní rozvoj. <https://www.dotaceeu.cz/getmedia/37cf25c7-c0c5-4238-b3ef-9625b513000f/6-revize-DoP-schvalena-Komisi-dne-24042020.pdf.aspx?ext=.pdf>

Dotační program JPD2. (c2022). Portál hlavního města Prahy. Retrieved April 2, 2022, from https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/finance/dotace_a_granty/eu_dotace/dotacni_program_jpd2/index.html

Evropské fondy v ČR: Informace o fondech. (c2022). DotaceEU. Retrieved April 4, 2022, from <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/informace-o-fondech>

EVROPA 2020: Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. (2010). Evropská komise. <https://www.mmr.cz/getmedia/7c31b211-1a5a-46a8-b6bd-151b72dc94ec/eu2020-cj.pdf>

Hlavní zjištění z evaluací: Výsledky vybraných evaluací realizovaných v programovém období 2014–2020 (2019). Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/narodni-organ-pro-koordinaci/evaluace/knihovna-evaluaci/hlavni-zjisteni-z-evaluaci>

Integrovaný operační program pro období 2007–2013. (2011). Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. <https://www.dotaceeu.cz/Dotace/media/SF/Programovy-dokument-verze-platna-od-21-12-2011.pdf>

Jednotný programový dokument pro Cíl 3. (2010). Evropská unie, Evropský sociální fond. Operační program zaměstnanost. Retrieved April 2, 2022, from <https://www.esfcr.cz/jednotny-programovy-dokument-pro-cil-3>

Metodický pokyn „Zásady tvorby a používání indikátorů v programovém období 2014–2020“. (2013). Ministerstvo pro místní rozvoj. http://www.dotaceeu.cz/getmedia/e734008b-1b39-46a4-9f88-d2b75d740030/MP-indikatory_v1.pdf

Národní operační programy. (c2022). DotaceEU. Retrieved April 6, 2022, from <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/2014-2020/operacni-programy>

Nichtburgerová, P. (c1999 - 2022). *Pět změn v čerpání evropských fondů pro období 2014-2020.* EURACTIV. Retrieved April 6, 2022, from <https://euractiv.cz/section/evropske-fondy/news/pet-zmen-v-cerpani-evropskych-fondu-pro-obdobi-2014-2020-012310/>

NSRR ČR 2007-2013. (2007). Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/programove-obdobi-2007-2013/narodni-strategicky-referencni-ramec>

O OP RLZ. (c2022). Evropský sociální fond. Retrieved April 3, 2022, from <https://www.esfcr.cz/o-op-rlz>

Operační program doprava na léta 2007-2013. (2011). Ministerstvo dopravy. <https://www.dotaceeu.cz/Dotace/media/SF/Programovy-dokument-OP-Doprava-na-programove-obdobi-2007%e2%80%932013.pdf>

Operační program lidské zdroje a zaměstnanost 2007-2013. (2012). Ministerstvo práce a sociální věcí ČR. https://www.dotaceeu.cz/Dotace/media/SF/FONDY%20EU/2007-2013/Tematick%c3%a9%20OP/OP%20LZZ/OPLZZ_revize_2.pdf

Operační program Technická pomoc. (2011). Ministerstvo pro místní rozvoj. <https://www.dotaceeu.cz/Dotace/media/SF/Operacni-program-TP-revize-2011.pdf>

Operační program Výzkum a vývoj pro inovace. (2011). Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. <https://www.dotaceeu.cz/Dotace/media/SF/Programovy-dokument-OP-Vyzkum-a-vyvoj-pro-inovace-na-programove-obdobi-2007%e2%80%932013.pdf>

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost. (2007). Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. <https://www.dotaceeu.cz/Dotace/media/SF/Programovy-dokument-OP-Vzdelavani-pro-konkurenceschopnost-na-programove-obdobi-2007%e2%80%932013.pdf>

Pělucha, M. (2019). Smart Villages and Investments to Public Services and ICT Infrastructure: Case of the Czech Rural Development Program 2007–2013. *European Countryside*, 11(4), 584-598. <https://doi.org/10.2478/euco-2019-0032>

Politika soudržnosti 2021-2027. Oficiální internetová stránka Evropské unie. Retrieved April 3, 2022, from https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/2021_2027/

Postránecký, J. (2010). Regionální politika a regionální rozvoj v České republice. *URBANISMUS A ÚZEMNÍ ROZVOJ*, XIII(5), 10 - 16. https://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2010/2010-05/03_regionalni.pdf

Postránecký, J. (2013). Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020. *URBANISMUS A ÚZEMNÍ ROZVOJ*, XVI(6), 3-8. https://test.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2013/2013-06/01_strategie.pdf

Programové období 2004-2006. (c2022). DotaceEU.cz. Retrieved March 29, 2022, from [https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/programove-obdobi-2004-2006-\(1\)](https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/programove-obdobi-2004-2006-(1))

Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013. (2014). Ministerstvo životního prostředí ČR. <https://www.databaze-strategie.cz/cz/mzp/strategie/operacni-program-zivotni-prostredi-2007-2013?typ=download>

Programy přeshraniční a nadnárodní spolupráce 2014 - 2020. (2019). Centrum pro regionální rozvoj České republiky. Retrieved April 7, 2022, from <https://www.crr.cz/eus/obdobi-2014-2020/>

Regionální efekty implementace EU fondů v letech 2007-2020. (2021). Úřad vlády ČR. https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/analyzy-EU/211231_Regionalni-dopady-EU-fondu-ekonomiku-CR-v-letech-2007-2020-pomoci-modelu-HERMIN.pdf

Regionální politika. (c2005-2022). Euroskop. Retrieved March 24, 2022, from <https://euroskop.cz/ja-a-eu/fondy/regionalni-politika/>

Regiony regionální politiky EU. (c2022). DotaceEU. Retrieved April 5, 2022, from <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/informace-o-fondech/regiony-regionalni-politiky-eu>

Sucháček, J. (2005). Regionální vývoj v České republice po roce 1990: reformace či deformace?. *Ekonomická revue*, 8(4), 37-51. <http://hdl.handle.net/10084/56148>

Strategický rámec Česká republika 2030. (c2022). Ministerstvo životního prostředí ČR. <https://www.cr2030.cz/strategie/dokumenty-ke-stazeni/>

Strategie regionálního rozvoje ČR 2007-2013. (c2022). Databáze strategií. Retrieved March 23, 2022, from <https://www.databaze-strategie.cz/cz/mmr/strategie/strategie-regionalniho-rozvoje-cr-2006>

Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020. (2013). Ministerstvo pro místní rozvoj. Retrieved March 28, 2022, from <https://www.mmr.cz/getmedia/08e2e8d8-4c18-4e15-a7e2-0fa481336016/SRR-2014-2020.pdf>

Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+. (2019). Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. <https://mmr.cz/getmedia/58c57a22-202d-4374-af5d-cbd8f9454adb/SRR21.pdf.aspx?ext=.pdf>

Stručný přehled čerpání. (2016). Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. https://www.dotaceeu.cz/Dotace/media/SF/NOK/Dokumenty/Analytick%c3%a9%20v%c3%bdstupy/Pravideln%c3%a9%20monitorovac%c3%ad%20zpr%c3%a1vy/Strucny-%c3%bd%20p%c5%99ehled%20%c4%8derp%c3%a1n%c3%ad/Strucny-prehled-cerpani-07-13_2016_08.pdf

Usnesení vlády České republiky ze dne 4. listopadu 2019 č. 775 o Strategii regionálního rozvoje ČR 2021+. (2019). Vláda České republiky. https://mmr.cz/getmedia/46cb3aad-08ef-4081-9ad2-c64b50f1c09a/usneseni-vlady_schvaleni-SRR-21.pdf.aspx?ext=.pdf

Veřejné výdaje a fondy EU 2007–2015. (2017). Ministerstvo pro místní rozvoj. <https://www.dotaceeu.cz/cs/fondy-eu/narodni-organ-pro-koordinaci/evaluace/knihovna-evaluaci/verejne-vydaje-a-fondy-eu-2007%E2%80%932015>

Víceletý finanční rámec 2021 - 27. (c2005-2022). Euroskop. Retrieved April 3, 2022, from <https://euroskop.cz/evropska-unie/rozpocet-eu/vicelety-financni-ramec-2021-27/>

Výsledky čerpání. (c2022). DotaceEU. Retrieved April 2, 2022, from [https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/programove-obdobi-2004-2006-\(1\)/vysledky-cerpani](https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/programove-obdobi-2004-2006-(1)/vysledky-cerpani)

Vláda schválila změny v Národním plánu obnovy. Upravit se má řízení i financování. (c2005 - 2021). Ministerstvo průmyslu a obchodu. Retrieved April 11, 2022, from <https://mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/vlada-schvalila-zmeny-v-narodnim-planu-obnovy--upravit-se-ma-rizeni-i-financovani---266710/>

Výroční zpráva o implementaci Dohody o partnerství za rok 2020. (2021). Ministerstvo pro místní rozvoj. <https://www.dotaceeu.cz/getattachment/98c0b246-e3a3-42b2-ae07-705c3ebf1969/VyrocnizpravaoimplementaciDohodyoPartnerstviZaRok2020.pdf.aspx?lang=cs-CZ&ext=.pdf>

Závěrečná zpráva OP Zemědělství – fond EAGGF – orientační část. (2012). Ministerstvo zemědělství. <https://eagri.cz/public/web/mze/dotace/dobihajici-a-ukoncene-dotace/operacni-program-zemedelstvi-2004-2006/hodnoceni-a-monitoring/zaverecna-zprava-op-zemedelstvi-fond.html>

Seznam obrázků, tabulek a grafů

Obrázek 1. Dvojí pojetí regionálního rozvoje v souvislosti s regionální politikou	13
Obrázek 2. Cíle, prioritní oblasti a opatření Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020.....	20
Obrázek 3. Fáze rozpočtového procesu	31
Obrázek 4. Regiony soudržnosti ČR	50
Tabulka 1. Dvojí pojetí regionální politiky	11
Tabulka 2. Nástroje podpory regionálního rozvoje ČR	32
Tabulka 3. Priority SROP	38
Tabulka 4. Priority OP I	39
Tabulka 5. Priority OP RVMZ	39
Tabulka 6. Priority OP RLZ	40
Tabulka 7. Priority OP PP	41
Tabulka 8. Priority JPD 2	41
Tabulka 9. Priority JPD 3	42
Tabulka 10. Souhrn realizace a financování OP – programové období 2004-2006	43
Tabulka 11. Prioritní osy OPPI	45
Tabulka 12. Prioritní osy OP ŽP	46
Tabulka 13. Prioritní osy OP D	46
Tabulka 14. Prioritní osy OP VaVpl	47
Tabulka 15. Prioritní osy OP LZZ	48
Tabulka 16. Prioritní osy OP VK	48
Tabulka 17. Prioritní osy IOP	49
Tabulka 18. Prioritní osy OP TP	49
Tabulka 19. Regionální členění NUTS	50
Tabulka 20. Prioritní osy ROP včetně finanční alokace	51
Tabulka 21. Prioritní osy OP PK	52
Tabulka 22. Prioritní osy OP PA	52
Tabulka 23. Souhrn realizace a financování OP – programové období 2007-2013	54
Tabulka 24. Tematické cíle, priority financování a operační programy	56
Tabulka 25. Prioritní osy IROP	57
Tabulka 26. Prioritní osy OP D	58
Tabulka 27. Prioritní osy OP PIK	58
Tabulka 28. Prioritní osy OP VVV	59
Tabulka 29. Prioritní osy OP ŽP	59
Tabulka 30. Prioritní osy PRV	60

Tabulka 31. Prioritní osy OP Z	60
Tabulka 32. Prioritní osy OP PPR	61
Tabulka 33. Prioritní osy OP R	61
Tabulka 34. Prioritní osy OP TP	62
Tabulka 35. Financování v programovém období 2014-2020	63
Tabulka 36. Vybrané indikátory v programové období 2007-2013	65
Tabulka 37. Indikátory pro sledování regionálních rozdílů	66
Tabulka 38. Indikátory pro sledování vývoje státem podporovaných regionů	67
Tabulka 39. Dosažené hodnoty vybraných indikátorů v programové období 2014-2020	68
Tabulka 40. Rozpočtové oblasti s vysokým podílem fondů EU	75
Graf 1. Podíl vyčerpaných prostředků 2004-2006 dle jednotlivých fondů a zdrojů	43
Graf 2. Podíl vyčerpaných prostředků 2007-2013 dle jednotlivých fondů	55
Graf 3. Podíl vyčerpaných prostředků 2014-2020 dle jednotlivých fondů k 31.12.2020	64
Graf 4. Vliv ESIF na HDP ČR	70
Graf 5. Dodatečný růst HDP na regionální úrovni ČR, stálé ceny roku 2015	71
Graf 6. Dodatečná zaměstnanost (tisíce osob) dle regionů soudržnosti (levá osa) a na národní úrovni (pravá osa)	71
Graf 7. Vývoj kumulativního multiplikátoru na regionální úrovni	72
Graf 8. Vývoj celkových výdajů – národní a z EU, 2007-2015	73
Graf 9. Vývoj běžných a kapitálových výdajů – národní a z EU, 2007-2015	73
Graf 10. Vývoj celkových výdajů místně a ústředně řízených organizací – národní a z EU, 2007-2015 .	74

Zkratky

ČR	Česká republika
EAGGF	Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond
EFRR	Evropský fond pro regionální rozvoj
ENRF	Evropský námořní a rybářský fond
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
ESF	Evropský sociální fond
ESI	Evropské strukturální a investiční fondy
EU	Evropská unie
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
FIFG	Finanční nástroj pro orientaci rybolovu
FS	Fond soudružnosti
HDP	Hrubý domácí produkt
IOP	Integrovaný operační program
IROP	Integrovaný regionální operační program
JPD 2	Jednotný programový dokument pro Cíl 2
JPD 3	Jednotný programový dokument pro Cíl 3
MHD	Městská hromadná doprava
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
NČI	Národní číselník indikátorů
NSRR	Národní strategický referenční rámec
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
OP	Operační program
OP D	Operační program Doprava
OP I	Operační program Infrastruktury
OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
OP PA	Operační program Praha Adaptabilita
OP PI	Operační program Podnikání a inovace
OP PIK	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
OP PK	Operační program Praha Konkurenceschopnost
OP PP	Operační program Průmysl a podnikání
OP PPR	Operační program Praha – pól růstu ČR
OP R	Operační program Rybářství
OP RLZ	Operační program Rozvoj lidských zdrojů
OP RVMZ	Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství
OP TP	Operační program Technická pomoc
OP VaVpl	Operační program Výzkum a vývoj pro inovace
OP VK	Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
OP Z	Operační program Zaměstnanost
OP ŽP	Operační program Životní prostředí
ORP	Obec s rozšířenou působností
OSN	Organizace spojených národů
POÚ	Pověřený obecní úřad

PPS	Standard kupní síly
PRV	Program rozvoje venkova
ROP	Regionální operační program
SROP	Společný regionální operační program
SRR	Strategie regionálního rozvoje
TEN-T	Transevropská dopravní síť
VaV	Věda a výzkum